ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЗРЭ КЪЫДОКІ

№27 (22.935) • 2015 гъэм мазаем (февралым) и 14, щэбэт • Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ • И уасэр зы тумэнщ • adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

КІуэкІуэ Ю. А. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Зэрызыхуигъазэр

ПщІэ зыхуэтщІ депутатхэ!

Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхуэ пщІэ зыхуэтщІхэ!

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и къулыкъум сыззэрыпэрыхьэрэ иджы ялэу сэ Зыфхуэзогъазэ. Ар подкжэ Урысей Федерацэм и Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъазэм кьыщыгъэльэгъуа Іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэм, апхуэдизу мы зэманым зызыхуэхуэда щытыкІэм диту зэфІэдгъэкІын хуей къалэнхэм.

Фэ зэрыфщІэщи, блэкІа ильэсыр мыхьэнэшхуэ зиІэ ІуэхуэмкІэ гъэнщІауэ щытащ. Хуабжу къеныкъуэхуэ пэтми, Урысейр яхьыхьжыфащ дунейпсо Іуэхуэзр зезыгъакІуэ къэрал нэхъыщхьэхэм. ИкІи сыт хуэдэ къухьэпІэ санкцыхэми ар зэрахъуэкІын яхуэзэфІэкІыныкъым. Сыт щыгъуи хуэдэу, Урысейр хьэзырщ зэманым къыхуигъэув тхьэдэм дызыхуиша къалэныщІэхэм жыджэру икІи купщІафІэу дапэджжыну.

2015 гъэм дэ длэжьынухэр хуэзыщІэдгъэуІуэнущ Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъазэм щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхыгъэкІыным икІи, шэч хэмылъу, гъащІэм ди пащхьэм кьырагъувэ Іуэхуэхэр зэфІэгъэкІыным.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Стратегиер пхыгъэкІыным икІи, шэч хэмылъу, гъащІэм ди пащхьэм кьырагъувэ Іуэхуэхэр зэфІэгъэкІыным.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Президиумым и Президиумыр зэхуэсыгъэ зэрыщІэ щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхыгъэкІыным икІи, шэч хэмылъу, гъащІэм ди пащхьэм кьырагъувэ Іуэхуэхэр зэфІэгъэкІыным.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Президиумым и Президиумыр зэхуэсыгъэ зэрыщІэ щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхыгъэкІыным.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и къулыкъум сыззэрыпэрыхьэрэ иджы ялэу сэ Зыфхуэзогъазэ. Ар подкжэ Урысей Федерацэм и Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъазэм кьыщыгъэльэгъуа Іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэм, апхуэдизу мы зэманым зызыхуэхуэда щытыкІэм диту зэфІэдгъэкІын хуей къалэнхэм.

Фэ зэрыфщІэщи, блэкІа ильэсыр мыхьэнэшхуэ зиІэ ІуэхуэмкІэ гъэнщІауэ щытащ. Хуабжу къеныкъуэхуэ пэтми, Урысейр яхьыхьжыфащ дунейпсо Іуэхуэхэр зезыгъакІуэ къэрал нэхъыщхьэхэм. ИкІи сыт хуэдэ къухьэпІэ санкцыхэми ар зэрахъуэкІын яхуэзэфІэкІыныкъым. Сыт щыгъуи хуэдэу, Урысейр хьэзырщ зэманым къыхуигъэув тхьэдэм пащхьэм къыхуигъэльэгъуа Іуэхугъуэ зэрыщІэ щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхыгъэкІыным.

Абы кьыдэкІуэу дэ ди цІыхьэІэ зыхьдощІэ ди къэралыр зыІууэ гугъуехьэмэрэ зэпэщІэувэнэмрэ.

2015 гъэм дэ длэжьынухэр хуэзыщІэдгъэуІуэнущ Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъазэм щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхыгъэкІыным икІи, шэч хэмылъу, гъащІэм ди пащхьэм кьырагъувэ Іуэхуэхэр зэфІэгъэкІыным.

Абы кьыдэкІуэу дэ ди цІыхьэІэ зыхьдощІэ ди къэралыр зыІууэ гугъуехьэмэрэ зэпэщІэувэнэмрэ.

2015 гъэм дэ длэжьынухэр хуэзыщІэдгъэуІуэнущ Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъазэм щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхыгъэкІыным икІи, шэч хэмылъу, гъащІэм ди пащхьэм кьырагъувэ Іуэхуэхэр зэфІэгъэкІыным.

Абы кьыдэкІуэу дэ ди цІыхьэІэ зыхьдощІэ ди къэралыр зыІууэ гугъуехьэмэрэ зэпэщІэувэнэмрэ.

2015 гъэм дэ длэжьынухэр хуэзыщІэдгъэуІуэнущ Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъазэм щыщу нэхъ мыхьэнэшхуэ дыдэ зиІэхэр, абы и накъыгъэ указхэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и зыужьыныгъэм и Стратегиер пхы

КIуэкIуэ Ю. А. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Зэрызыхуигъазэр

(КIэлъыкIуэр. Пщ1эдзэр 1-нэ нап.)

Республикэм и Правительствэм икI эщIыпIэкIэ щIидзэн хуейц Урысейм и Правительствэм ищIа а унафэм къыдит Iэмалхэр кьанэ щымыIэу къэдгъэсэбэпынымкIэ зэрыгъэзэа лажьыгъэ псори зэтриубIэнырэ. А Iэмалхэр мазэманым зыIэщIэдгъэкI хъунукъым. Абы и мызакъуэу, Правительствэм пщэрылъ хуэзощI абы ещхь зэхилъхьэу, мы гъэм гъатхэпэм и 15-м и кIэ къимыкуэу къыщIэтын.

НэгъуэщI къэралхэм къращхэр зэрахъэкIымкIэ теухуа къэзгъэнэфагъэ мы зэманым ди агропромышленнэ комплексым нэгъуэщIэм япеуэнымкIэ иIэ Iэмалхэр кьанэ щымыIэу къэдгъэсэбэпын хуейц. Абы папщIэ дызыхуеину зэкIэлпIэ псори диIэщ. Ди деж мэкъумэшхэмкIэ къыщIалажь лIэужьыгъуэ зыбжанэр республикэр езыр зыхуейкэм нэхърэ нэхъыбощ.

Ди республикэм IэмалыфIкIэр щIэуэ щIадзэкIэу, пхъэшхэмышцыкIэхэу, мэракIуэ лIэужьыгъуэхэу къыщрахьэлIэм хигъэхъуэн папщIэ. Икли ди дурадщ а IэхъухэмкIэ защIэдзэкъэуну. Правительствэм и пщэ изолъхьэ илъэс куэдкIэ къэкIыгъэхэр къыщыкI хьэсхэм зрагъэбубгъуну, жыг псынщIэу зэрагъэкI Iэмалхэм я мызакъуэу, бгы, бгы лъапIэ жыггъэкI лъэужьыгъэ дызэхэуну, жыгыну, абыхэм ехьэлIа Iэхъу псори игъэхьэзырыну. Мыбдежым мыхьэнэшхэу щIиIэщ а лэжьыгъэм хьыхьну хуей псоми мылъкухэр захуагъэ хэлъу трагуэшэн и лъэныкъуэкIэ кьагъэхьуауэ щыта мыхъумыщIагъэхэри кьалытэным. А Iэхъуэм Iэмал зэриIэкIэ цыхьу нэхъыбэ хашэн, абыхэм ахъшэкIэ, нэгъуэщIкIэ яда1эпхьыкIын хуейц.

Ерыскъыуэ къэралым и нэгъуэщI щIыналъхэм яхуедгъашэм дяпэкIи хэдгъэхъуэн тхуэзэфIэкIынущ. Абы папщIэ сату Iэнатlэхэм, абыхэм Урысейм и щIыналъэхэм дадэлжьэнымк Iеухуауэ етщIылъ зэгурыIуэныгъэхэм къыщыдгъэлъэгуаэхэри яхэту, жыджэру запытщIэн хуейц. Импортыр зэхъуэкIымкIи ехьэлIа къалэнхэр зэфIагъэкIымкI хуэхъэзырэ проектхэр къыхахын хуейц, ахэр пхыгъэкIымкI къаруушуэ етхьэлIэн папщIэ. Мыбдежым федеральнэ мылъкури къыщыдгъэсэбэпын хуейц.

Дэ адрей щIыналъэхэм къыхуахуитIыпщым иджыри дызэрелха Iэнатlэхэм ящыщ зыщI лыхъжьхэр гъэшхэмэрэ. Абы къыхэкIыу мы гъэм лыуэ, гъэшу къэдгъэкIыжьымкI зэхущIыкIыу зэдгъэхъуэн, ар зэрызэкIэлъыкIуэм хуэдэу тонн мини 101-мрэ тонн мини 470-мрэ нэдгъэсын хуейц. Мыбдежым кьалэну къыщоув Iуэ зыгъэхъу унагъуэ фермэхэм зрагъэужьынымкI, гъэшхэкIыу ягъэхъэзырхэм технологие лъагэм тет иджырей гъэш комплексхэр зэрарауэм и къэхъкIэ хэгъэхъунымкI.

А кьалэнхэр зэфIагъэкIымкI макъумэш Iэнатlэм егупуу зрагъэужьын хуейуэ кьагъэувынущ. Мы зэманым дэ диIэ гъавэ гъэтIылъыгъэхэм Iэщ гъэхъун Iэнатlэмрэ продукцэ щIыным елэжь Iэхъуэщ1апIэхэмрэ зыхуейкIэмкIэ ирикъуу къызэрагъэпэщыфыркъым. Абы къыхэкIыу къыптэщIэ къыщIэкIынымкI. Абы щыдикъалэнэ- хэщIыныгъэ имыIэу отраслыр лажьэу зэфIэгъэуэвэнымкI, ар кьагъэщIэрэщIэжьын папщIэ хальхьэ мылъкур хэдгъэхъуэжIэрэ. НобжкIэ хуабэр, псы кьабзэр, псы щIэжьр здрикIуэ бжьамийэр зэрызэкIэлъыкIуэм хуэдэурэ процент 58-кIэ, процент 50-кIэ, процент 30-кIэ хъуэжьипхъэщ. Модернизацэм и гъуэгу нэхъыщхьэ - къэрал-цIыкIэхъуэ зэдзэлажьэныгъэр и лъабжьэу мылъку хегъэпхьэнырщ.

ПсэупIэ-коммуналнэ Iэхъутхьбзэхэм я фIагъым и пщалъэхэр пхыгъэкIынымкI хуабжьу мыхьэнэшхуэ зиIэщ, и уасэр и чэзум икIи нахуэу щIатыр къызэрэпэщауэ. Абы ипкъ иткIэ, Iэхъуэр зезыгъакIуэ компаниехэм лицензэ зэрырат Iэмалхэр къыхэптпхьащ, абы папщIэ зыхуеину нормативхэр актэр къэщтащ. А псоми Iэмал къатыпхъщ Iэхъутхьбзэ зыхуащIэхэр кьыдахьэхын папщIэ зэныкъэкъунымкIэ ирагъэкIуэкIыжу икIи зи кьалэнхэм тэмэму пэмыльэщ компаниехэр рынокым лъэныкъуэ щегъэзэнымкI. АрщхьэкIэ абы щыгъуэми лэжьыгъэр убзыхун хуейц а рынокым зэныкъэкъунымкI э пэж щекIуэкIын хуэдиз. Зэщыдгъэпщэ хъунукъым ресурсхэмкIэ дыкьыдзэзэгъэпэщ компаниехэм я жэуапIныгъэр, абыхэм куэдкIэ ельытащ Iэухуэтхьбзэхэм я фIагъыр.

Транспорт системэм зегъэужьынымкI Iэнатlэми къалэнышхуэхэр щыдиIэщ. 2015 гъэм ди мурадщ. Налшык и къыдыхьэнIэм автовокзалит щIэуэнну, абы Iэмал къитынущ къалэм щыгъэкIуэ транспортыр гъэмэщIэнымрэ экологие щытыкIэр зегъэфIэкIуэнымкI.

Апхуэдэ дыдэ унафэ тетщIыхьащ гъущI гъуэгу станции ехьэлIауэ, псом хуэмыдэу хьэлъэ кьешэкIынымкI хуэунэтIауэ. Ар Налшык дэхьнымкI Iэмал къыдитынущ къалэм кIуэцIыкI гъущI гъуэгуэхэр зэрагъэпэщ1ауэ кIыхьыжьыкIын хуэдэу. Зэщыдгъэпщэ хъунукъым ресурсхэмкIэ дыкьыдзэзэгъэпэщ компаниехэм я жэуапIныгъэр, абыхэм куэдкIэ ельытащ Iуэхутхьбзэхэм я фIагъыр.

Транспорт системэм зегъэужьынымкI Iэнатlэми къалэнышхуэхэр щыдиIэщ. 2015 гъэм ди мурадщ. Налшык и къыдыхьэнIэм автовокзалит щIэуэнну, абы Iэмал къитынущ къалэм щыгъэкIуэ транспортыр гъэмэщIэнымрэ экологие щытыкIэр егъэфIэкIуэнымкI.

Апхуэдэ дыдэ унафэ тетщIыхьащ гъущI гъуэгу станции ехьэлIауэ, псом хуэмыдэу хьэлъэ кьешэкIынымкI хуэунэтIауэ. Ар Налшык дэхьнымкI Iэмал къыдитынущ къалэм кIуэцIыкI гъущI гъуэгуэхэр зэрагъэпэщ1ауэ кIыхьыжьыкIын хуэдэу. Зэщыдгъэпщэ хъунукъым ресурсхэмкIэ дыкьыдзэзэгъэпэщ компаниехэм я жэуапIныгъэр, абыхэм куэдкIэ ельытащ Iуэхутхьбзэхэм я фIагъыр.

Правительствэм пщэрылъ щыхьэщI мыхьэнэшхуэ зиIэ а Iуэхущхуэхэр зэрызэфIагъэкIым ткIийуэ кIэлъыплъыну, ягъэува пIалъэхэм тету абыхэм я гъэзэщIэнрэ кьызэрегъэпэщыну.

Нэхъ дыкъэзыгъэузавэ Iуэхущхуэхэм ящIщ зыIуэ кьонэж гъуэгум шынагъэншэу щызекIуэныр. Абы къыхэкIыу дызэрыт илъэсым нэхъ жыджэру егъэкIуэкIыпхъэ хуит кьыщIэхъэнуэ «Iэнэ» аппарат-программэ комплексыр гъащIэм хэпщанымрэ, хъэрычэтыщIэ мащIэм и субъектхэри а лэжьыгъэм кьыхэшауэ.

Къэралым и Президентым и Зыхуэгъэзэныгъэм кьалэну щигъуэващ гъуэгу ухуэныгъэхэм хуэдитIкIэ хэдгъэхъуэну. А пщэрылъэр игъэщIэщIэн папщIэ Правительствэм, зы лъэныкъуэкIэ, нэхъ лъабжьэ иIэу икIи пхигъэкIыгъэ зыхуэфащэ федеральнэ структурэхэм ядэлажьэн хуейц федеральнэ мыхьэнэ зиIэ гъуэгуэхэр ухуэныгъэ зыхуей хуэгъэзэнымкIэ Iэхъуэгуэхэр ирихъэфIагъэкIын папщIэ кьыхуахтIыпщ мылъкум кьыщIригъэзгъэн хуэдиз, нэгъуэщI Iэхъуэгуэхэр ныкъуэкIэ, республикэ гъуэгу фондым и мылъкум хигъэхъэнрэ зригъэхьулIэн хуейц. Абы кьыдэкIуэу иужь итыпхъэщ автомобиль гъуэгуэхэр зэрызэрахьэу республикэм щыIэ мардэхэр хуэмхуэмурэ кьэлэтыным, ахэр иджыпсту федеральнэ, щыналъэ бжьыгъэхэм хэпщIыкIыу кьыкIэрокуу.

АрщхьэкIэ быдэу кьыхэзгъэщыну сыхуейщ, дахуэдиз мылъку хэтлъхьэми отраслым кьыщыгъэщIэ кьалэнхэр гъэзэщIа ъунукъым, абы хуаутIыпща ахъшэр здэкIуэн хуейм нахуэу икIи фейдэ кьыпнэкIуэ щагъэкIэщIыным кьызэдмыгъэпэщмэ.

Ми илъэсым гугъу зедгъэхьын хуейц связым нэхъ псынщIэу зегъэужьынымкI. А отраслым зэныкъэкъунымкIэ «узынщIэм» и Iэмалхэр кьыщигъэсэбэпынхэщ мобильнэ, кIапсэ телефон связым и операторэхэм, Интернет Iэхъутхьбзэхэм я провайдерхэм я деж, мобильнэ зэпыщIэныгъэм кьызэщIыбыдэ щIыпIэхэм зегъэбгъуынымкI, псом хуэмыдэу бгы, бгы лъапIэ, жылагъуэ пхыдзаэхэм нэсу.

Ди коммуникацэхэр лъагапIэщIэхэм дэIэтеиным иджырей зэманым социально-экономикэ мыхьэнэшхуэ яIэщ. Нобэ интернет-Iэмалхэм, кьапщтэмэ, смартфон дыдэхэм, куэд тумыгъэкIуадэу Iэмал къуат дуней псом къыщыгъэсэб технологие пэрытхэм, экономикэм и отрасль зэмылIэужьыгъуэхэмрэ гъащIэм и щытыкIэ куэдым зыщыбгъэгъуэзэну. Зыри кьыщыIэзэпхъэн щыIэкъым. Къыхэзыхахэр кьащти, къэгъэсэбэп. КъыщынэмысщIауэ, абыхэм Iэмал къуат егъэджэнгъэр кьыхэзгъэпэщыным, нобэрей медицинэ Iуэхутхьбзэхэр кьэгъэсэбэпынымкI, лэжьапIэ къэгъуэтынымкI, нэгъуэщI куэдми ехьэлIауэ. Аращи, абы зэфIэкIынигъэу щыIэр кьыпхъэмыIуэтэжщ, икIи ахэр дэ щызу кьэдгъэсэбэпын, нобэрей коммуникацэ гъэтIылъыгъэхэр зыIэрагъэхьэну щыIэхэр едгъэсэн хуейц.

Пщ1э зыхуэтщI депутатхэ!

ГъэтIылъыгъэхэр щымащIэ кьытпэщыт лъэхъэнэм унэтIынымкIэ нэхъыщхьэу щытщ зыкъыгчэтыщIэм и мылъкур кьыхилъхьэну Iэмалхэр кьызэгъэпэщынымкI. Республикэм щагъэзащIэ е эмран гъэнэгъуэм щагъэзащIэну загъэхьэзыр экономикэм и отрасль зэмылIэужьыгъуэхэм гъащIэм и щытыкIэ куэдым зыщыбгъэгъуэзэну. Зыри кьыщыIэзэпхъэн щыIэкъым. Къыхэзыхахэр кьащти, къэгъэсэбэп. КъыщынэмысщIауэ, абыхэм Iэмал къуат егъэджэнгъэр кьыхэзгъэпэщыным, нобэрей медицинэ Iуэхутхьбзэхэр кьэгъэсэбэпынымкI, лэжьапIэ къэгъуэтынымкI, нэгъуэщI куэдми ехьэлIауэ. Аращи, абы зэфIэкIынигъэу щыIэр кьыпхъэмыIуэтэжщ, икIи ахэр дэ щызу кьэдгъэсэбэпын, нобэрей коммуникацэ гъэтIылъыгъэхэр зыIэрагъэхьэну щыIэхэр едгъэсэн хуейц.

Пщ1э зыхуэтщI депутатхэ!

ГъэтIылъыгъэхэр щымащIэ кьытпэщыт лъэхъэнэм унэтIынымкIэ нэхъыщхьэу щытщ зыкъыгчэтыщIэм и мылъкур кьыхилъхьэну Iэмалхэр кьызэгъэпэщынымкI. Республикэм щагъэзащIэ е эмран гъэнэгъуэм щагъэзащIэну загъэхьэзыр экономикэм и отрасль зэмылIэужьыгъуэхэм гъащIэм и щытыкIэ куэдым зыщыбгъэгъуэзэну. Зыри кьыщыIэзэпхъэн щыIэкъым. Къыхэзыхахэр кьащти, къэгъэсэбэп. КъыщынэмысщIауэ, абыхэм Iэмал къуат егъэджэнгъэр кьыхэзгъэпэщынымкI, нобэрей медицинэ Iуэхутхьбзэхэр кьэгъэсэбэпынымкI, лэжьапIэ къэгъуэтынымкI, нэгъуэщI куэдми ехьэлIауэ. Аращи, абы зэфIэкIынигъэу щыIэр кьыпхъэмыIуэтэжщ, икIи ахэр дэ щызу кьэдгъэсэбэпын, нобэрей коммуникацэ гъэтIылъыгъэхэр зыIэрагъэхьэну щыIэхэр едгъэсэн хуейц.

Пщ1э зыхуэтщI депутатхэ!

ИщхьэкIэ кьыщыдгъэльэгъуа мурадхэр зэдгъэхьуIэн хуейц республикэ бюджетым къитIасэу икIи абы дытету. Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызэхуигъазэм кьалэну щигъэужьащ дызыхуэкIуэ илъэсищым бюджетым щыщ ахъшэу зыхуэхъуа Iуэхуэм трамыгъэкIуадэр гъэ къэс процентитху нэхърэ мынэхъ мащIэкIэ гъэмэщIэнымкI.

Нобэ дэ псоми кьыдгурыIуэн хуейц, зы лъэныкъуэкIэ, сыт хуэдэ мылъкури емыгупсысауэ, зэриныгъэзазуэу Къэбэрдей-Балъкъэрым зыими кьыщигъэсэбэп зэрымыкIуэр, ар ирахъухьынымкI кьэгъэнаэу, фейдэ кьыпэмыкIуэу, щымыхьэу сыт хуэдэ хэщIыныгъэрэ кьэбгъэхъу зэрымыхъунур. НэгъуэщI Iэныкъуэкъэ, дызыпэмыпIэнауэ кьыкъуэкI шынагъуэхэр псынщIэ дыдэу лъэныкъуэ едгъэзыфу зедгъэсэн хуейц дэ.

Мис а кьалэнхэрщ дэ лъабжьэу къэпщтар, илъэсищ1ым, гъэнэгъуэм и бюджетыр зэхэлъхьэным дыщелэжьым. Псом я1ауэ, ар зи чэзу бюджетщ икIи абы дэ щыдохьэмэ пIалъэ кIыхьым тещIыхьа программэхэр, абыхэм кьыщыгъэльэгъуа Iуэхуэгъуэ нэхъыщхьэхэр. Абы къыдэкIуэу, ар, нэхъапэм хуэдэу, социальнэ Iуэхуэм ятещIыхьащ. Гулъытэ нэхъыщхьэ зыгъуэтахэм ящыщщ къэралым и Президентым и накъыгъэ указхэр гъэзэщIэнымкI.

Псом хуэмыдэу къыхэзгъэщыну сыхуейщ бюджетым къыхах мылъкур социально-экономикэ Iэнатlэм щызэфIагъэкI лэжьыгъэм кърикIуэн хуейуэ ягъэувэжр зэгъэхъуэлIэным хуэгъэзауэ зэрыщытыпхъэр.

Къэралыр зыхуэныкъуэ хьэпшыпхэмрэ Iуэхутхьбзэхэмрэ мылъку щыхуэхахкIи, а Iуэхум фейдэ нэхъыбэ къыпэкIуэным егупсысауэ бгъэдыхьэн хуейц. А Iуэхум яужь щытым деж, заказхэр щыхагъашэкIи ахэр щагъэзащIэкIи абы текIуадэ зэманыр гъэмэщIэныр, лъабжьэншэу уасэхэм хагъэхъуэныр кьамыгъэхъуну, абыхэм аужьыр кьыхэзгъэдгъэхуэным пыIыпхъэщ.

Иджырей щытыкIэр кьэлъытауэ, дэ дыхуэкIуэн хуейц мылъкур нэхъапэм зэрызэрагъэзахуэу щыта Iэмалхэм. Ауэ мыбдежми кьыщылъытэн хуейц иджырей зэманым кьыгъэувэр. Сэ сызэрелъыкIэ, и чэзууэ кьыщIэхьынущ илъэсищ1ым бюджетым зэрыщыIэ гъэзэщIэныгъэхэм ящыщ. Абы къыдэкIуэу налогыу е налогыу щымыт хэхуэу кьэлъырыхьэр республикэ бюджет зэхэлъхьэ кьызэрыхуэтIыпщымкIэ щыIэ итыпхъэщ.

Зэрыщыту кьапщтэмэ, къэрал мылъкум ужьыфэ хуэщIыкIэ IуэхуэтIа ди политикэр зэпIэзэрыту икIи Iэмал зэриIэкIэ фейдэ нэхъыбэ кьыпэкIуэу щытын хуейц. **Абы мыхьэнэшхуэ иIэщ щытыкIэр щыгугъу лъэхъэнэм. Абы кьыдэкIуэу, бюджет мылъкур ткIийуэ зэгъэзэхуэныр кьызэзыгъэпэщыныр япэ имыгъэщIэхъэ, мыхьэнэшхуэ дыдэ зимыIэ Iуэхуэхэм трагъэкIуадэр гъэмэщIэным и зэкIэлъыкIэхьм, атIэ бюджет ахъшэр зыхухаха Iуэхум сэбэпынагъэ нэхъыбэ кьыщихьымкIэщ. Дэтхэнэ зы сомри зэрызэхуэн икIи ар яубзыхуа Iуэхум трагъэкIуадэр хуейц.**

Республикэм и бюджетым езым и хэхъуэкIэ ирикъуу зыкъыщIэзэрримыгъэпэщыж щытыкIэм мыхьэнэшхуэ иIэу къэнэж щыхьэхуэр щхьэщIэхыным, апхуэдэуи къэралыр щIыхуэм кIэлъыплъным, абы текIуадэнур гъэмэщIэным хуэунэтIа лэжьыгъэхэр зэщIэгъэуIуэнымкI.

Нэхъапэми хуэдэу, республикэм кьалэнышхуэу кьыщонэ къэралым мылъкуу щыт ухуэныгъэхэр фейдэ нэхъыбэ кьату кьэгъэсэбэпынымкI. И чэзуэ хьащ. Правительствэм, икIи-икIэжьым, къэралым мылъкур нэхъ тэмэму зэригъэзэхуэну, зыхуэхахам кьыхуамыгъэсэбэп, апхуэдэуи къэралым кьалэнхэр зымыгъэзащIэ ухуэныгъэхэр игъэмэщIэну. КъимыдэкIэ щIэгъэсэныщIэн хуейц федеральнэ мылъкуу щыт щы Iыхьэхэр республикэм и кьуажэ, ыкIи жылагъуэхэм ягъэбыдыIэжьымкI.

Кьалэн нэхъыщхьэхэм ящыщу къэнэжыр мэкъумэш щIапIэхэр фейдэ нэхъыбэ кьату гъэлэжьынымкI. Абы папщIэ зэпимыууэ къэралым, муниципальнэ кIэлъыплъныныгъэ щыIэныр зэтеухуэн хуейц, щыным теухуа хабзэм кьыщыгъэльэгъуэхэр текI имыIэу гъэзэщIапхъэщ.

Щы зэхуэшытыхэм Iулъхьэ тын-къеIыхьныр кьыщымыкIэхьэ папщIэ къэралым гъэзэщIапхъэ органхэмрэ щыпIэм унафэ щызыщIэхэмрэ ягъэбыдэн хуейц жылагъуэ Iуэхущ1апIэхэм, зэгухъэныгъэхэм, хабзэхъэмэ Iуэхущ1апIэхэм хуаIэ щыпIэныгъэхэр.

Дэ кьыптпэщыту мэкъумэш щIапIэхэр зи мылъкуу, ахэр зегъэбыдыIапIэу щытынымэ теухуа унафэ кьэтщIэну. Абы щыгугъэм деж дэ яужь дитынущ гъавэ щIапIэхэм хуэхаха щыхэр бэджэнду зэрат щIыкIэхэр егъэфIэкIуэныр, а Iуэхуэм сыт и лъэныкъуэкIи захуагъэр и лъабжьэу щытыныр къызэдгъэпэщыну.

ДяпэкIи мыхьэнэшхуэ еттынущ адрей кьэралхэм Iуэхуэкъэ дапщIащэу щытынымк. Ди Iуэхущ1апIэхэр хъарзынэу ядолажьэ кьэрал жыжьэхэми ди гъунэгъу хэкуэмэ. Дунейпсо зэпыщIэныкъуэу, ди кьэралым и адрей щIыналъэхэми быдэу дызэрыпыщIам адэкIи зедгъэужьынми ди гуГэпIэхэр идопх. Урысей Федерацэм и щIыналъэхэм экономикэ Iэнатlэм щадэлажьэным и мызакъуэу, нэгъуэщI кьэралхэми дзейхэр щыдиIэн зэрыхуейри кьыдолытэ. НэгъуэщI кьэралхэм кьыщащхьэу щыта продукцэ лIэужьыгъуэхэм хуэдизр зэрызэтхъуэкIынухэр ди деж кьыщыщIагъэкIыным яужь дыщит мы лъэхъэнэм дэ IэмалыщIэхэр кьыхукъуокI икIи ахэр нэсу кьэдгъэсэбэпын хуейц.

Пщ1э зыхуэтщI депутатхэ!

Экономикэр щIэм тету лажьэу зэгеухуэн, абы зегъэужьын Iуэхум макъумэш нэхъ ин дыдэ щызIэр щIыхьэм бгъэдэль щIэныгъэрщ. Абыкъэ кьалэн нэхъыщхьэр зи пщэ кьыдэхуэр егъэджэныгъэ Iэнатlэрщ. Абы и материально-техникэ лъабжьэр егъэфIэкIуэным, егъэджэныгъэм кьыщагъэсэбэп ящыкIэ IэмалыщIэхэм хуэкIуэным зэхуэIуэным и Iуэхуэ кIуам зэфIэгъэкIа хъуар мащIэкIэ.

Абы кьыдэкIуэу, егъэджэныгъэ Iэнатlэр щIэм тету кьыщIэзэпэщынымкI, ахэр зыхуей-зыхуэфI IэмэпсымэхэмкIэ кьызэгъэпэщыным, егъэджэкIуэхэр лэжьыгъэм тегъэгушхуэным хуэунэтIа Iуэхуэхэм иужьрей илъэсхэм мылъкушхуэ хуэхэтхэ гъэтIи, дэ зэкIэ тIъагъуфкIым щIэныгъэм и фIагъыр дызэрыхуейм хуэдиз къэзгъэта хъуауэ. ЕщхьыкIэу щыIэщ ныбжьыщIэхэм егъэкIэпхъэм щагъуэт щIэныгъэмкIэ школыр кьызэрауэх экзаменхэм щыпэмылъэщ. Куэдрэ кьохъу ЕГЭ-м зыхуэгъэхьэзырынымкIэ зэуапIныгъэр адэ-анэхэмрэ ягъэпитIыгъэ щыпIэ кьыщыдгъэхуэр. Апхуэдэ Iуэху бгъэдыхьэкIэр зыхэнын хуейц. Егъэджэныгъэ Iуэхум и сыт хуэдэ Iыхьэми щыгъэлъэпщIыпхъэщ методикэ лъэныкъуэр.

Школыр иджыри хъуакъым еджакIуэхэмрэ абыхэм я адэ-анэхэмрэ щагъасэ центр нэс. А унэтIынымгъэм гулъытэ хэхарэ зыужьынныгъэр ягъэтIун папщIэ Iуэхум кьызэхэсын хуейц абыкIэ сэбэп хуэфыну советэхэр, адэ-анэхэм я комитетхэр, егъэджэныгъэ Iэнатlэм зыщIэзыгъакIуэ псаущIэхэр, нэгъуэщI жылагъуэ зэгуэныгъэхэр. Адэ-анэхэр, егъэджакIуэхэр, жылагъуэр, апхуэдэуи езы еджакIуэхэри егъэджэныгъэ Iэнатlэм щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм куууэ щымыгъуэзэмэ, ехьэлIэныгъэ щыIэнукъым.

Егъэджэныгъэ Iэнатlэр, абы школ кIуэгъуэ ныбжьыкIэ нэмысхэхэм щадолажьэ Iуэхущ1апIэхэр, еджакIэхэри, курыт щIэныгъэ, щIэныгъэ нэхъыщхьэ щрагъэгъуэтхэри хьыхьэу, лэжьакIуэщIэхэмкIэ гъэпсыщIын хуейц. Си гугъ сыщIэ зи Iэщ1агъэм фIыуэ хэзыщIыкI, зи хьэл-щэнкIи дагъуэ зыхуумыщIын егъэджакIуэхэщ, еджакIэхэм я унафэщхэрщ, республикэм и кьалэнхэмрэ щIыналъэхэмрэ егъэджэныгъэмкIэ я Iэнатlэхэм я Iэтащ1ыкъэхэщ.

ЦIыхухэм щIэныгъэ егъэгъуэтын лэжьыгъэм щIалэгъуалэ нэхъыбэ зэгъэхъун Iуэхуэр нэхъ гугъуэхэм ящыщу кьоно. Нобэ дэ щIалэгъуалэ зэчиифIэхэр еджакIэхэм щылэжьэным зэрыдедгъэхьэхэм Iэмалхэр, ахэр а Iэщ1агъэм зэрыкуедгъэжьну щыIэкъым. Сыт хуэдэ щIалэгъуалэ яхуэгъэгъэльэгъэфынуми, егъэджакIуэ Iэщ1агъэм и Iуныджкър кьэтIэтын щхьэкIэ сыт хуэдэ Iэмалхэр щхьэпэ хъуными дубзыхун хуейц.

Адрейхэм япебдэхьс мыхъун Iуэхущ1 школхэмрэ егъэджакIуэхэмрэ программэхэмкIэ, тхыльхэмкIэ, методикэхэмкIэ кьызэрэпэщынымкI. ЕгъэджакIуэ ехьэлIа сыт хуэдэ Iуэхуми егупуIэн хъунукъым, ауэ псом хуэмыдэу егъэджэныгъэ Iэнатlэм и зэранышхуэ зэкIэтыкIэр кьыщеизэрыркъым. Абы и зэранышхуэ зэкIэлъыр зы унагъуэ хэха гъэркъым, атIэ абы пIуэджжьынщ жылагъуэр зэрыщIту.

Егъэджэныгъэ Iэнатlэм и материально-техникэ лъабжьэм пыщIа Iугъуехь куэд щIэщ. Зэгъэпэщыжьын хуейщ школ, сабий сад куэд дыдэ. Мылъкур кьызэрыдэмэщIэжьын щыIэкъым: ежьмэ и Президентым кьытхуигъэува кьалэнхэр - илъэсыкIэ 3 - 7 ящIыжьыну ит сабийхэр зэкIуэлIэн Iуэхущ1апIэхэмкIэ ящыIэ кьызэгъэпэщынымкI - Iэмал имыIэу дгъэзэщIэн хуейц. Абы папщIэ зи ныбжьыщ школ кIуэгъуэм нэмыса цIыкIу 750-рэ зэкIуэлIэну Iуэхущ1апIэхэр мы гъэм кьахуэзэгъуэн хуейц.

Iэщ1агъэ щагъэгъуэт еджапIэхэм я лэжьыгъэ кьызэгъэпэщыкIымк зэхуэсыжьынымкIэ игъэуэтын хуейц. Абы егупсысын хуейц ныбжьыщIэр школым щыщIэсым щегъэжьауэ. Iэнатlэхэр нэхъ зыхуэныкъуэ Iэщ1агъэхэм щIэблэр хуегъэджэным хуэунэтIауэ зэфIэгъэкIыпхъэхэр ябзыхуауэ, абы тету а Iуэхуэр щегъэжьыкIынымкI республикэм. ЕджакIуэхэр дзэныхьэ Iэщ1агъэхэр есы ныбжьыщIэхэм кьэзгъэгъэкIуэнымкIэ абы иригъэжьынымэ трагъэшуэхэр папщIэ щыIэ Iэмалхэм зэхуеплъыпхъэщ. Абы и лъэныкъуэкIэ, ныбжьыщIэр зы Iэнатlэ гъэрым егъэбыдыIапIэу абы щыхуэзэфIэкIым егъэплъыжьыным мыхьэнэ хэха иIэщ. Апхуэдэ щыкIэкIэ лэжьакIуэ Iэщ1агъэхэм я пщIэр зэхъэтэжьын, щIыхуэм зэрыпсэун мылъку кьызэрыгъэхьэжьын Iэщ1агъэ егъэгъуэтынымкIэ щIэныгъэхэр хуейц.

Ар епхъэлIэ хъунущ республикэм и еджапIэ нэхъыщхьэхэмэ. Дэ дыхуитщ цIыхуэхэм щIэныгъэ нэхъыщхьэ щрагъэгъуэткIэ, Iэщ1агъэщIэхэм щыхурагъэжьажкIэ, зи Iэзагъэм хэзыгъэхъуэ щыгъэ щадэлажьэкIэ, республикэр нэхъ зыхуэныкъуэ Iэщ1агъэхэр зыхуэдэр зрагъащIу, абы тещIыхьауэ я лэжьыгъэр я ирагъэкIуэну щыIэ Iэмалхэм дащыгугъыну. Ди еджапIэ нэхъыщхьэхэм я Iэщ1у бгъэдыхьэкIэр зэрыщыту зэхуэсыжьынымкIэ, инновацэ лэжьыгъэхэр дгъэзыбгъэн, щIэныгъэм, техникэм, технологиехэм я унэтIынигъэщIэхэм ятещIыхьа программэ нэхъыщхьэхэр гъэзэщIапIэхэм щIэныгъэ зэхуэсыжьынымкIэ щIэныгъэ щыIэкIэхэр. Абы папщIэ ди республикэм Iэмалышхуэхэр иIэщ.

(КIэухыр 3-нэ нап.)

КІуэкІуэ Ю. А. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Зэрызыхуигъаззэр

(КІэухыр. ПщІэдзэр 1, 2-нэ нап.).

Щ1ал3ръуал3р политикэр пхыГъэкІыным и Іуэхур зэтеуухуэным пыщІа кІал3нэхэр гъ3ззщІэн хуейщ. Ар зэхьэлІа министерствэр увыпхъэщ а Іуэхум и унэтІакІуэу, абы хэт министерствэ, Іуэхущ1а1э, жылагъуэ зэгухьанІыгъэ псоми я кІэдур зэригъэІуу. Мы зэманым кІал3нэ нэхьыщхьит1 кІыщоув абдеж. Я1эпэр - щІал3рЫуал3р ирадзыгъэ гъащІэм хэзэрэн папщІэ абы хуэзыГъэхьэзырыну лэжьакІуэхэр а Іуэхум уеуэдэжьныр. Е1ІуанЫр - щІал3рЫуал3р зыхэхуэнкІэхьуну мыхьумышІагъэхэр нэхъ мащІэ щІыныр, апхуэдэуи ныбжьыщІэхэр фІым хуэунэмкІэ и мызакъуэу,икІи дахагъэм дегъэзыхьыр.

Щ1э1э зыхуэтщІ депутатхэ!

Ди политикэм я1эр иригъэщІ кІал3ну щытарикІи щытыр щэнхабзэр, ди цІыхухэм я псэкупсэ кІуелэягъыр зэтыпта Іэмал нэхьыщхьэ дыдэр, дызІыгъынырщ.

2014 гъэм, Урысейм Щэнхабзэм и илъэсу щыщытам, екІуэкІащ мыхьэнэшхуэ зиІэ Іуэхугъуэхэр - фестивалхэр, премьерхэр, творческэ пшыхьхэр, з3ІущІэхэр. І3нат1эм и материально-техникэ лъабжьэр къэгъэщІэрэщІэжьныфэ гъэбыдэнымрэ, щэнхабзэм и лэжьакІуэхэм зэрызыщІагъэхуэ Іэмал1эхэм зэрызыщІыным хуэунэт1а лъэбакъуэхэр ча хъуащ. Ди адэжьи апхуэдэу жыжьэру делэжьынущ абы теухуа Іуэхущ.

А псом кьадэкІуэу щэнхабзэм и идеологием зэхъуэжьныгъэшхуэхэр игъуэтын хуейуэ хъуващ нобэ. Урысей Федерацэм и Президентым кьыдигъэкІа Указым, «Урысей Федерацэм и кьэрал щэнхабзэ политикэм и лъабжьэхэм ятеухуауэ» щыхуиІэм, кьыщыгъэпэгъуащ щэнхабзэм кІалэныщхуэ и пщІэ кьыззэрыдзхуэр, цІыхубэм кьадекІуэкІ лъап1эныгъэр щызэхуэхьсауэ фІыгъэшхуэ ар зэрыщытри щыубзыхуащ.

Щэнхабзэм и мыхьэнэр нэсу зыхащІэ зэрыкъуэкъ1ал3ныгъэшхуэр, хэкупсэ гъэсэныгъэм, апхуэдэуи дэтхэнэ зыпыт щэнхабзэм хэтыныжкІэ, псом фІэсфІ, дзэзыхьэ Іуэхуэ щахуэзфІэкІынуми еплъыжьныжкІэ псоми зэмуэдэ Іэмал1ейм.

Абы итк1э итк1э щ1ауэ ди кьыптэщ1ту, щэнхабзэр щ1ыщ1эр цІыхубэраУэ зэрыщ1ытр зыхэт1щ1эу, ар зд3щ1ытпхъэ лъагаГ1ам нэдг3эныгъ. Дэ тхуэзфІэкІын хуейщ ар ди гъащІэм и сыт хуэдэ лъэныкъуэри зыубзыкІ Іэмал тщІыну икІи цІыхухэм я зэхэтыкІэри, ягъэкъэри а пщІалъэм хуагъакІуэу, къэралым, унагъуэм, быныр гъэсэныр зэрыхуэщІыри абы иралъхьэ хьуну.

Щэнхабзэ политикэм хуэд дыдэ къызэщІеуфыдэ: абы хохьэ егъэджэныгъэри, гъэсэныгъэри, лъэпкъхэм я зэхущытыкІэр егъэфІэкІуэнри, гъуэзджэри, литературэри, цІыхубэ творчествэри, нэгъуэщІ куэд дыди. Абы къыхэкІыІа политикэр пхыГъэкІыным къыхэлъэн хуейш псори: республикэм и жылагъуэм, къэралым, щэнхабзэм и Іуэхущ1ап1эхэм, школхэри, еджапІэ нэхъыщхьэхэри, творческэ зэгуэхьэныгъэхэри, егъэджакІуэхэри, щІэныгъэлІэхэри.

Глобализацэм и лъэхъэнэм икъуекІэ мыхьэнэшхуэ щІи1эш уи щэнхабзэ, лъэпкъ щхьэхуэныгъэхэр пхъэжьныжьмк1, ахэр нумыкІыжьмк1. Дэ дыхуейщ псэкупсэ, тхьцІ лъабжьэ быдэ, абы папщІэ тхъумэжьну ди кьалэнщ ди нэхъыжьхэм къытхуагъэна лъэпкъ хьГъуэфІыгъуэхэр.

Кьалэн нэхъыщхьэхэм ящыщу кьонэж щІалэгъуалэ зэчиифІэхэм защІэгъэкъуэнри, абы папщІэ апхуэдэ сабийхэр, ныбжьыщІэхэр адэжь1 е1джныкІэ1э сабэхэ ихуэхьну стипендие щхьэхуэжэр яхуэхьапхъэщ.

2015 гъэр ди кьэралым Литературэм и илъэсу щагъэуващ. Мыхьэнэшхуэ иІэщ тхьылъфІым и уасэр ди дежь кьыщащІэжьнымк, классикэ литературэм и пщІэр кьэІэтыжа щыхьымк. Псом хуэмыдэу гулъытэ хэха зыгъуэтыпхъэхэм ящыщу тхакІуэхэм, автор ныбжьыщІэхэм я з3ФІэныгъэ тхакІуэхэм папщІэ Іэмал1эІэжэр кьахуэзэгъэпэщІыным, сабий литературэм зегъэужьныным хуэгъэза проектыщІэжэр дэІыгъэныкІ.

Я1эпэ игъэщІапхъэхэм ящыщу кьоно республикэм щыпсэу лъэпкъхэм яку дэлъ мамырыгъэмрэ зэгурыІуэныгъэмрэ хуэмэныр, абыхэм зэрахьэ динэжмкІэ щыхэмыкІыжьу къэмыГъэхьэныр. Абы папщІэ дэ адэжьи ди дыдэу дапщІагъэ дадалъэжьнущ жылагъуэ зэгухьанІыгъэхэм, лъэпкъщэнхабзэ центрхэм, дин зэмыдилъэжьныгъэхэм я лІыкІуэхэм. Кадрхэр кьыщыхэтхкІэ, Іэнат1э щІыгъуэвкІэ, республикэм дежкІэ мыхьэнэшхуэ зиІэ Іуэхухэм унафэ щытетщІыхькІэ дэ кьэтІыльтэнущ Къэбэрдей-Балъкъэрыр лъпкъ куэдщІыкІэдзэпсэу щІынаІъэу зэрыщытыр. Дэ а Іэнат1эм щытыкІэр щІэзэІыщІэхьэнкІэ хьуну сыт хуэдэ Іуэхури къэдгъэхъу хьунукъым.

Мыбдежым фигу къэзгъэкІыжину сыхуейщ франджы тхакІуэ цІэрыІуэ Гюго Виктор и псалъэ: «Лъэпкъым и щэджащагъэр зэрыщытыр абы и цІыхубэ Іыгъыр, цІыхум и щэджащагъэр и Іыгъагъэм зэрерыпытыр. Дэ а Іэнат1эм щытыкІэр щІэзэІыщІэгъ

КъБР-м и Парламентым щыІэ фракцэхэм я унафэщІхэм КъБР-м и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъазэм теухуауэ жаІар

КъБР-м и Парламентым Законодательствэмкіэ, къэрал ухуэныгъэмрэ щІыпІэ самоуправленэмкіэ и комитетым и унафэщІ, «Урысей зэкъуэт» фракцэм и Іэтащхьэ Берд Хьэзрэталий:

- КъБР-м и Іэтащхьэм Зыкъызэрыхуигъазэр щІэщыгъуэу зэрыщытар къыхэзгъэщынут. Илъэс кІуам ди республикэм и социально-экономикэ зыужьыкІэр зыхуэдар кІэщІу икІи гурыІуэгъуафІэу зэпкъриІэу, иджыпсту экономикэм иІэ щытыкІэр, унэтІныгъэ псоми зыужьыныгъэ зэрагъуэтыр къыхигъэщащ. Мыхьэнэшхуэ зиІэщ гъэ кІуам ди пщэрылъу щыта социальнэ къаленхэр къызыхуэт щІагъуэ щымыІэу гъэзэщІа зэрыхьуари. Егъэджэныгъэм и Іуэхукіэ республикэм и Іэтащхьэм жиІам си гуапэу арэзы сытоХъуэ. Иужьрей илъэсхэм гулыгтэншэ ящІу хуежьа гъэсэныгъэ Іуэхур къэІэтыжьын хуейщ. Іэтащхьэм къызэрыхигъэщащи, егъэджэныгъэм и фІагъым кІищынэмыщІауэ, щІэблэм я гъэсэныгъэми телэжьын хуейщ.

Зэрызыхуагъазэр нэхъ купщІафІэ ещІ абы кІыщыхьа Іуэхугъуэхэр щхьэхуэ-щхьэхуэу зэрызэпкърыхам, ар зыхуэгъэзам елъытауэ зэрыгъэпсам.

Псом хуэмыдэу гу зылъыстар республикэм и Іэтащхьэм жиІам и етІуанэ Іыхьэрщ. КІуэкІуэ Юрий Правительствэм хэтхэр, къэрал къулыкъушІэхэр къыхуриджащ къызэрыгуэкІыу, щІыхутъэ жэлъу, жылагъуэм я гугъуехьыр зыхащІэрэ абыкІэ дзЭпыкъуэгъэ хъуэрэ лэжьынэ. КъищынэмыщІауэ, Іэтащхьэр Іулъхьэм пэщІэтыным щытепсэлъыхькІэ, уи фІэщ мэхъу а Іуэху мыхъумыщІэм икІэм-икІэжым кІэ игъуэтыну.

КъБР-м и Іэтащхьэм къытхуигъэващ мыхьэнэшхуэ зиІэ къаленхэр. Ахэр зыгурыдгъаІуэу, дубзыхуу, гъэзэщІэным иужь дихьэн хуейщ.

КъБР-м и Парламентым Щэнхабзэмкіэ, граждан жылагъуэ институтхэм зегъэужьынымкіэ, хэзыбгегъащІэ Іэнатіэхэмкіэ и комитетым и унафэщІ, КПРФ-м и фракцэм и Іэтащхьэ Пащты Борис:

- КъБР-м и Іэтащхьэм Зыкъызэрыхуигъазэр нэщІысащ, Парламентымрэ Правительствэмрэ я къаленхэр пыухыкІауэ щызэпкърыхащ. Сэ нэхъыщхьэу къэслъытэу сыкъытеувыІнут ди Іэтащхьэм и къэпсэльэныгъэр къызэрызэщІикъуэжа Іыхьэм. Сыту жыпІэмэ, ар КъБР-м и Іэтащхьэм жиІам и курыкъуэ къызолъытэ. Ар дэ - къулыкъушІэхэм, жылагъуэ лэжьакІуэхэм - кьытхуэгъэзащ, ди гуащІэр цІыху щхьэхуэхэм ятедухуэныж дыкъыхуриджэу. Фигу къэзгъэкІыжынщи, КІуэкІуэ Юрий жиІащ, дэ псоми ди лэжьыгъэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и зыужьыныгъэм хуэдизрэ Іыныр нэхъыщхьэ дыдэу къызэриІытэр. Си гугъащ, а гупсысэр гъащІэм къекІуу. Республикэм и Іэтащхьэм къипсэльэм и етІанэ Іыхьэм щызэпкърыхащ нэхъапэхэм къащта унафэхэр. Абы мыхьэнэшхуэ иІэщ, дыкъызДикІымрэ дызыхуэкІуэмрэ зэпэлъытыныжкІэ.

Дауи, куэдкІэ щхьэпэщ щІэныгъэ технологиер и лъабжьэу иджырей промышленнэ политикэ къэгъащІыным теухуауэ КІуэкІуэм къыхилъэщар, сыту жыпІэмэ, ресурсыр щымащІэм деж, щІэныгъэмрэ акъыныжмрэ къэбгъэсэбэныныр - хэжІыпІэщ. Налъыж псом нэхърэ нэхъ къалэ дахэ, нэху, къабзэ щІыным теухуа псалъэхэри мыхьэнэшхуэ зиІэщ. Ар екъэлІащ курортхэмрэ туризмэмрэ я Іуэхум. Нобэрей зэманым дэ Іэмал хъарзынэхэр къыдет абыхэм зедгъэужьыну.

КъБР-м и Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэ политикэмкіэ и комитетым и унафэщІ, «Захуагъэ зДэщІыІэ Урысей» фракцэм и Іэтащхьэ Азыгэ Светланэ:

- Сэ сыкъытеувыІну сыхуейт мэкъумэш Іэнатіэм теухуауэ КъБР-м и Іэтащхьэм къипсэлъам хэта Іыхьэм. Абы пэжу къигъэльэгъуащ мэкъумэш Іэнатіэр ди псэукІэм и лъабжьэу зэрыщытыр. Дыщыпсэур мэкъумэш щІынальэщ. Ікъуэкіэ мыхьэнэшхуэ иратащ ерыскъыхэкІхэм я зэран цІыхухэм емыкІыным, нэгъуэщІ къэралхэм щащІ хьэпшыпхэмрэ ерыскъыгъуэхэмрэ ди деж къыщыщІагъэкІхэмкІэ зэхъуэкІыным, щІэныгъэмрэ производствэмрэ зэпыщІауэ зэдэлажьэным. Сэ къызэрыслъытэмкІэ, а Іыхьэхэр нэхъыщхьэщ.

Зэрызыхуагъазэр убзыхуауэ, лей лъэпкъ хэмыту щытащ. Абы ди республикэм и зыужьыныгъэм зэран хуэхъу лъэпощхьэпохэр щызэпкърыхащ, гу зылъытапхъэ Іыхьэхэри къыщыгъэльэгъуащ. Республикэм и Іэтащхьэм жиІар экономикэм и унэтІныныгъэ псоми заужьынымкІэ гъэзугъэльагъуэу къэпльытэ хъунущ. КъищынэмыщІауэ, КъБР-м и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъазэм щІалэгъуалэ политикэм екъэлІа Іыхьэр къыхэзгъэщыну сыхуейт. Гулъытэ щхьэхуэ зыхуищІахэм ящыщ егъэджэныгъэр и лъабжьэу ныбжьыщІэхэм гъэсэныгъэ ябгъэдэльхьэныр.

Мыхьэнэшхуэ иІэщ властым и хъудамэ щхьэпэ цІыху щхьэхуэ къэс и псэукІэр егъэЗІэкІуэным телэжьхэн хуейуэ къызэригъэувам. Узытелэжьэныр куэдщ. КІуэкІуэ Юрий КъБР-м и Парламентым Зэрызыхуигъазэр набдзэгубзапльэу щІэдджыкІыурэ ди лэжьыгъэр дубзыхунущ.

КъБР-м и Парламентым Ухуэныгъэмкіэ, псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ дагъэгъэсэныпхъэ, энергетикэ комплексымкІэ и комитетым и унафэщІ, ЛДПР-м и фракцэм и Іэтащхьэ Гриневич Валерий:

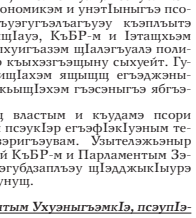

КъБР-м и Іэтащхьэм Парламентым япэу Зыщыхуигъэзар ди къэралми республикэми я дежкІэ зэман тыншым ирихьэлІакъым. Уи гуапэ мыхъуу къанэрэкым абы зыужьныгъэм и хэкІыпІэхэр зэрыщыубзыхуар, ди республикэм и гъащІэр къызэзыгъэпэщ лъэныкъуэ псори къыщызэщІэубыда зэрыхъуар. ЦІхьэхуэу сыкъытеувыІэну сыхуейт псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ дагъэгъэсэныпхъэ - энергетикэ комплексымрэ я лэжьыгъэр гурыІуэгъуэу зэрызэпкърихам. Си лэжьэгъуэхэм къызэрыхагъэщащи, псом япэр цІыхухэм я Іуэху дэгъэкІынырщ. Ди къэралым дежкІэ мытинш зэманым абы къытхуишэнкІэ хъуну лъэпощхьэпохэр дгъэмэщІэным яужь дитыпхъэщ, абы папщІэ властым и къудамэхэр зэдэлажьэн, дэтхэнэми и зэфІэкІ хилъхьэн хуейщ.

КъБР-м и Парламентым Мэкъумэш политикэмкіэ, экологиемкіэ, щІыуэпсым и хъугъуэфІыгъуэр къэгъэсэбэпныныр щІы Іуэхухэмкіэ и комитетым и унафэщІым и къуэдзэ, «Уэзыфхэр» фракцэм и Іэтащхьэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий:

- Гъэ кІуар ди къэралым дежкІэ зэхъуэкІныгъэхэмкІэ гъэнщІауэ, хьэльэу щытащ. УщымыгуфыкІын плъэкІыркым экономикэм, социальнэ Іуэхухэм ехъуЛэныгъэфІэхэр зэрыщыдиІэм.

КІуэкІуэ Юрий Парламентым Зэрызыхуигъазэм и етІуанэ Іыхьэм къыщыгъэльэгъуащ щІыуэпсым ехьэлІа лъэпощхьэпохэр. Ди республикэм и Іэтащхьэр и къаленым зэрыпэрыувэрэ КъБР-м и щІынальэм и къабзэльабзаГым гулъытэ щхьэхуэ хуищІу, ар егъэфІэкІуэным елІалІэу къокІуэкІ. Абы жиІам идкьри зэ къыщытригъэзэжащ а Іуэхугъуэм. КІуэкІуэ Юрий тепсэльыхьащ ди мэхъэм я щытыкІэм, заповедникэм къедзылІа щІыналъхьэхэр, егъэлеяуэ дахэ щІыпІэхэр хъумэным. А лэжьыгъэм ехьэлІауэ гъэзэщІакІуэ властым ищІапхъэр ягъэбелджылыуэ куэд щІауэ зэхэсхатэкъым. Шэч хэмылъу, мыхьэнэшхуэ иІэщ Налшык къалэр къабзэу, щхъуантІэу, зыгъэпсэхупІэ нэхъыфІу къалъытэу зэрыщытам хуэкІуэжьыным. Дэ республикэм и Іэтащхьэм жиІар ди лэжьыгъэм лъабжьэ хуэхъунущ. КъищынэмыщІауэ, мыхьэнэ иІэу иджыри зы Іыхьэ къэзгъэльэгъуэнут КІуэкІуэ Юрий жиІауэ - ар егъэжьэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэ зэщІыгъуу ныбжьыщІэхэм ябгъэдэльхьэнырщ.

КъБР-м и Іэтащхьэм гулъытэ хэха хуищІащ мэкъумэш Іэнатіэм зегъэужьыным, абы Іэмалыщ Іэхэр къыщыгъэсэбэныным, апхуэдизу зэрызиужьын инвестицэхэр къыхегъэльхьэныным. Абы ди дежкІэ мыхьэнэшхуэ иІэщ, сыт щхьэкІэ жыпІэмэ, Іэнатіэщ Іэхэр къызэІуахьынущ, ди деж къыщыщІагъэкІ хьэпшыпхэмрэ ерыскъыгъуэхэмрэ я бжыгъэм хэхъуэнущ, апхуэдэуи налог зытехьэмрэ абы къыпэкІуэмрэ нэхъыбэ хьунущ.

КъызэщІэпкъуэжмэ, КъБР-м и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъазэм пщэдейрей махуэм фІыкІэ ущегъэгугъ.

УАРДЭ Жыраслъэн.

● Шынагъуэншагъэ

Гъуэгухэм я щытыкІэм арэзы фытехъуэрэ?

Гъуэгум шынагъуэншэу щызекІуэныр къызэгъэпэщыныжкІэ правительствэ комиссэм и зэІуцІэ зэхатащ. Ар иригъэкІуэкІащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщі, комиссэм и Іэтащхьэ Мусуков Алий.

ЗэІущІэр къызэІуихри, абы къыхигъэщащ гъуэгухэм къыщыхъу авариехэм цІыхуу щыхэкІуадэм сыт щыгъуи зэрыхэхъуэр, а щытыкІэм фІы и лъэныкъуэкІэ зэрызимыхъуэжыр.

КъБР-м щыІэ МВД-м и УГИБДД-м и унафэщІ полицэм и полковник Бэджыдэ Юрий и докладыр триухуащ республикэм аварие щытыкІэр зыхуэдэм, абыхэм цІыхуу хэкІуадэр гъэмэщІэным теухуауэ зэрІагъэкІхэм. Автоинспекцэм 2014 гъэм и лэжьыгъэм къырикІуахэм къызэрагъэльагъуэщи, автомобиль зэжьэхэуэу къэхъур проценти 3,8-кІэ, хэкІуадэхэр проценти 10,7-кІэ ехащ, фэбжь хэзыхэри 1 проценткІэ нэхъ мащІэ хъуащ. Аварием екъэлІа а бжыгъэ нэхъыщхьэхэр нэхъ щеха Урысей Федерацэм и щІыналъэ 29-м ящыщщ Къэбэрдей-Балъкъэрыр.

Гъуэгу шынагъуэншагъэр зыкъызэгъэпэщыныжкІэ илъэс куэд хъуауэ щыІэ гугъуехьхэм пэлъэщащ: «Кавказ» федеральнэ гъуэгум и Іыхьэм щызекІуэ полосаитІ щыуэхуэным щІадзащ, светофоритІ щыфІэддзащ. Дзэпкъуэ къуажэрэ Арщыданрэ, Налшык къалэ Идарым и цІэкІэ щыІэ уэрамым лъэсырыкІуэхэр гъуэгум пэІэщІэ зыщІ гъущІ бжыхьэу метр 850-рэ щыдгъэуващ, уэздыгъэхэр щоблэ, а Іуэхум яужь щихьащ Хьэтууей къуажэм. КъБР-м щыІэ МВД-м и жэрдэмыр Кавказ Ищхьэрэм Гъуэгухэмкіэ и управленэм къыдИыГьри, ХьэтІохъуащыкъуей, Зеикъуэ къуажэхэм я уэрамхэм уэздыгъэхэр щыфІадзащ (абы и фІыгъэкІэ а жылагъуэхэм жащым къыщыхъу авариехэр хуэдэ 1,5-кІэ, абыхэм цыхэкІуадэжр хуэди 9-кІэ нэхъ мащІэ хъуащ). 2015 гъэм и япэ мазищым хиубыдэу Аруан, Аушыджэр къуажэхэм Аруан - Балъкъэр Ипщэ - Уштулу федеральнэ гъуэгур ягъэнэхунущ.

Пассажир транспортым къыщыхъу авариехэр зыхуэдизым уегъэгузавэ. КъБР-м щыІэ МВД-м и УГИБДД-мрэ УФ-м Статистикэмкіэ и къэрал комитетым и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэмрэ къыщэратамкІэ, 2014 гъэм цІыху 20-м щІигъэкІэ нэхъыбэ хэкІуадащ. Апхуэдизу щыгъуи, бжыгъэр щынэхъ мащІэу Урысейм щынэхъыфІ щІыналъэхэм ящыщщ Къэбэрдей-Балъкъэрыр. Автобусхэм я зэранкІэ аварие 18 къэхъуащ икІи абыхэм цІыхуи 8 хэкІуэдащ, 30-м фэбжь хахащ.

Балигъ мыхъуахэр хэту къэхъуа аварие 68-м сабии 7 хэкІуэдащ, 66-м фэбжьхэр ягъуэтащ. Къэхъуахэм я процент 70-м сабийхэр кърашэкІащ зэтезыІыгъэ Іэмэпсымэхэр, шынагъуэншагъэ бгырыпхъэр къамыгъэсэбэну.

Бэджыдэ Юрий къыхилъхьащ шоколакІуэхэм я еджакІуэ фащэмрэ я щыгъын щІыІутелъхэмрэ нэху къызыпІыкІыкІ пкъыгъуэкІэ къызэрагъэпэщыну. Абы дунейр щыкІыфІым и деж лъэсырыкІуэм ужьхэхэуэнкІэ щыІэ шынагъуэр егъэмащІэ.

Мусуков Алий гу лъагирэтащ жылагъуэ транспортыр зезыгъакІуэхэм хабзэр къызэрызэпаудым зэрыхэхъуам.

Псалъэмакъым къыхьыха КъБР-м Транспортымрэ связымкІэ и къэрал комитетым и унафэщІ Къудей Арсен къызэхуэхэр щыгъуазэ зэриІащи, а гугъуехьхэр зэфІэхыныжкІэ Транспортым кІэлъыплъныныжкІэ федеральнэ къулыкъумрэ ГИБДД-мрэ лэжьыгъэ драгъэкІуэкІ, транспорт Іэхутхьэбзэхэм теуху контрактхэр щытыкІэщІэм иту Іэ щІадзынущ.

Адэкіэ Мусуков Алий ягу къигъэкІыжащ Тамбукъан гуэлым деж щыІэ федеральнэ гъуэгум и щытыкІэм уэзригъэпІейтёр икІи абы и лъэныкъуэкІэ республикэм и унафэщІхэм федеральнэ министерствэм тхыгъэкІэ зэрызыхуагъэзар, ауэ нобэр къызэдгъэувам унафэ къызэрамыштар, къыхигъэщащ сыт хуэдэ махуэми абдежым щытыкІэ къызэрымыкІуэ щызэфІэувэнкІэ зэрыхъунур.

- Апхуэдизу къэмыгъэхъуныжкІэ Федеральнэ гъуэгу агентствэм «Кавказ» федеральнэ автомобиль гъуэгухэмкІэ и управленэм официальнэу зыхуэдгъэзэну дыхьэзырщ: уэлбанэшхуэ къэхъумэ, Тамбукъан гуэлым бгырыкІ гъуэгур ирильэсыкІынкІэ хъунущ. Ар транспорт гугъуехьхэр къэзыщэнущ, гъуэгур зэгъэпэщакъыным зэман кІыхь, мыпхъкІуэ хуэ текІуэдэнущи, - жиІащ абы теухуауэ къэпсэльа Урысей МЧС-м и Іуэхущ Іапли нэхъыщхьэу КъБР-м щыІэм и унафэщІ Надежин Михаил.

ЗэІущІэм гулъытэ щыхуащІащ шоферхэр республикэм и еджапІэхэм зэрыщыхуагъэхьэзырым. Абы теухуауэ Бэджыдэ Юрий къыхигъэщащ гъуэгу-транспорт къэхъукъащІэхэм я Іыхьэ ханэр рулым дэтІысхьагъэщІэхэм я зэранкІэ къыщэрыхъур. Илъэсищ нэхъ мащІэ стажу зиІэ шоферхэм (абдежым ящыщу 11-р цІыхубзщ) я зэранкІэ аварие 122-рэ къэхъуати, цІыху 28-рэ хэкІуэдащ, 174-м фэбжь ягъуэтащ.

Къэбэрдей-Балъкъэр автомобиль-гъуэгу колледжым и унафэщІ Абрэдж Мартин жиІащ егъэджакІуэхэми Іэщ ІагъэлІхэми нэхъ тКІийуэ ябгъэдыхьэн зэрыхуейр. Къыхигъэщащ гъуэгум зэрыщыізекІуэ хабзэхэр пщІэнкІэ Іэмалынщэу щымыт Іуэху елПыкІэ зэфІэувам, щэнхабзэр зэрыльахъшэм уэзриГэпІейтёр.

ЗэІущІэм и кІэуэным комиссэм и план, зытепсэлъыхьа Іуэхугъуэхэм теуха унафэ къащтащ. КъБР-м Транспортымрэ связымкІэ и къэрал комитетым хуагъэуваш ди республикэм къэрал автотранспорт Іуэхущ Іапли къыщыізэгъэпэщыныжкІэ къыхалъхьа жэрдэмыр Правительствэм Іэрагъэхьэну.

УАРДЭ Жыраслъэн.

● Гу зылъытапхъэ

УпщІэ зиІэ щыІэ?

Цыхуэхэм зыкъызэхуагъэзэн папщІэ щыпІэхэм 2015 гъэм и япэ мазищым КъБР-м и прокуратурэм и Іэнатіэхэм я унафэщІхэр зэрыкІуэну ягъэбелджылам икІэ иткІэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокуратурэм и уголовнэ-суд къудамэм и унафэщІ **Чеченов Борис Щамил и къуэм** КъБР-м и Шэрэдж районым щыщ Къэщкъатау поселкэм Мечиевым и цІэр зезыхьэ и уэрамым и 101-нэ унэм 2015 гъэм мазаем и 18-м цІыхуэм щалъщІэнчуд сыхьэтр 11-м къыщыщІэдзауэ 13-м хъуху.

УпщІэ зиІэхэр фыпсалъэ 8(86636) 41-7-81 телефонымкІэ.

● Гъуаздджэ

Саратов къалэ къикІа телъыджэ

Гъуаздджэхэмкіэ Кавказ Ищхьэрэ къэрал институтым мастер-класс щитащ пианисткэ, солисткэ, концертмейстер Снименкэ Евгение.

СНИМЕНКЭ Евгение фортепианэм щыхуеджащ Саратов къалэм Собинов Л. В. и цІэр зезыхьэ и консерваторэм. И щІэныгъэм аспирантурэм щыхигъэхъуащ. Евгение щрегъаджэ Самарэ областым хыхьэ Сызрань къалэм Щэнхабзэмрэ гъуаздджэхэмкІэ и колледжым. Уэрэдджы Іакіуэхэмрэ къэфакІуэхэмрэ я гъусэу Урысейм, Франджым, Болгариием, нэгъуэщІ щІыпІэхэм зыкъыщегъэпльагъуэ. Бзыпхъугъэм и пианинэ еуэкІэр куэдым ягу дихьэу щІыналъэхэм ирагъэблагъэ. Кхъыхэгъэщыпхъащ, Снименкэ Евгение зэпеуэ, фестиваль куэдым я лауреат зэрыхъуар, Астрахань къалэм щекІуэкІа дунейпсо зэпеуэм и саугъэт нэхъыщхьэр къызэрыхуагъэфэщар, музыкэ творчествэмкІэ къалэ зэпеуэм «Признание» саугъэтыр къызэрыщихьар.

Дерсым кхъихьэлІахэр зыщдамыгъэнщІу едэІуащ фІыуэ ялъагъу композитор, пианист цІэрыІуэхэу Шопен Фридерик, Шуман Роберт, нэгъуэщІхэми я макъамхэм. ЗэлуцІэм и кІэуэным Снименкэ Евгение студентхэм я упщІэхэм жуэл яритащ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.
Сурэтыр **Къарей Элинэ** *трихащ.*

● Абы дегъэпІейтей

«Ди сабийхэм я узыншагъэм, шынагъуэншагъэм папщІэ»

Апхуэдэ фІэщыгъэм щІэту зэхаубла нарткотикым пэщІэтынымкІэ урысейпсо акцэр Къэбэрдей-Балъкъэрым щокІуэкІ.

УРЫСЕЙМ Наркотикэм кІэлъыплъныныжкІэ и федеральнэ къулыкъум и Іуэхущ Іапли Іэу КъБР-м щыІэм щызэхэтащ «Ди сабийхэм я узыншагъэм, шынагъуэншагъэм папщІэ» нарткотикым пэщІэтынымкІэ урысейпсо акцэр 2015 гъэм мазаем и 2-м щыщІэдзауэ накъыгъэм и 15 пщІондэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыналъэм щегъэкІуэкІыным икІи абы зыхуэгъэхьэзырынымкІэ штабым и зэІущІэ.

Акцэр хуэунэтІащ наркоманиер къызэрыпудыным екъэлІа Іуэхуэгъуэхэм адэ-анэхэр, егъэджакІуэхэр, жылагъуэр къыхэшэным, къищынэмыщІауэ, ныбжьыщІэхэмрэ щІалэгъуалэмрэ я деж ГъащІэ узыншэр щыхэпщэным, наркотикым и бий Іуэху епГъыкІэр щызэфІэгъэувэным тещІыхьа лэжьыгъэ адэ-анэхэмрэ егъэджакІуэхэмрэ я деж къыщызэгъэпэщ ныным.

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министерствэу, Урысейм Наркотикэм кІэлъыплъныныжкІэ и федеральнэ къулыкъум и Іуэхущ Іапли Іэу КъБР-м щыІэм, КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ, Узыншагъэр хуэмэныжкІэ министерствэхэм зи сэбэн зыхэль ведомствэхэм ящыгъуу планым ипкъ иткІэ, республикэм и еджапІэ Іуэхущ Іапі Іэхэм наркотикым пэщІэтынымкІэ Іуэхугъуэхэр (лекцэхэр, семинархэр, профилактикэ псалъэмакъэр, «СтІол хъурейкэр», узыншагъэм и дерсхэр, класс сыхьэтхэр, тренингхэр, наркотикэхэкІхэр, акъылыр зыгъэутхъуэ вещественхэр зрахьэлІэмэ зэхэзыгъэкІ тестхэр, видео лекториеихэр, конкурсхэр, выставкхэр, интернет дерсхэр, нэгъуэщІхэри) еджакІуэхэмрэ абыхэм я адэ-анэхэмрэ, егъэджакІуэ гупым щыдгъэкІуэкІынущ.

КъБР-м щыІэ МВД-м и пресс-Іуэхущ Іапли Іэм щыгГъуазэ дызэрищІамкІэ, нэгузегъэужьыпІэхэм, сату щІапІэхэм, гугъуехьхэр нэхъ зыпыщІа республикэм и егъэджэныгъэ Іуэхущ Іапі Іэхэм, зи адэ-анэхэм наркотикхэкІхэр зезыхьэлІэ балигъ мыхъуа сабийхэр щыпсэуэхэм ведомствэхэм наркотикэм пэщІэтынымкІэ рейдхэр, щытыкІэ гугъум къихута сабийхэу школ-интернатхэмрэ реабилитацэ центрымрэ щыІэхэм я деж Іуэхугъуэхэр щрагъэкІуэкІыну я мурадщ.

ДЫГУЛЫБГЪУ Жантинэ.

● Ди сурэт гъэтІылъыгъэхэр

ГуфІэгъуэ махуэ - зауэр иухащ.
Берлин. 1945 гъэ, накьыгъэм и 8

Пщэрылъхэр зэрагъэзащІэм щытопсэлъыхь

● ЗэІущІэхэр

УФ-м и Президентым и полномочнэ лІыкІуэу Кавказ Ищхьэрэ федеральнэ щІыналъэм щыІэм и къуэдзэ Милейкэ Сергей Правительствэм и Унэм мазаем и 12-м щригъэкІуэкІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и хуабэ-энергетикэ комплексым и щытыкІэмрэ абы зегъэужьынымкІэ щыІэ хэкІыпІэхэмрэ щытепсэлъыхьа зэІущІэ. Зэхэльэм хэтащ КъБР-м и Премьер-министр Мусуков Алий.

КАВКАЗ ИЩХЬЭРЭ федеральнэ щІыналъэм социальнэ, экономикэ я лъэныкъуэкІэ зэрызиужьынум теухуауэ Правительствэ комиссэм иригъэкІуэкІа зэІущІэхэм (2013 гъэ дыгъэгъазэм и 18, протокол №9, 2014 гъэ дыгъэгъазэм и 12, протокол №12) къарикІуахэм ябгъэкІуэну, УФ-м и Правительствэм и Унафэщі Медведев Дмитрий ищІа пщэрылъхэр гъэзэщІа зэрызыхъ зэІущІэм щызэпкърихащ республикэм и яп э вице-премьер Альтуд Юрий.

КъищынэмыщІауэ зэхьхьэм къыщыпсэлъащ, я Іуэху епГъыкІэхэр къаІуэтащ КъБР-м къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ щыІэ министрым и къуэдзэ Тату Къазбэч, «Къэббалъкъэнерго» ОАО-м и управляющэ унафэщІ Дэхъущокъуэ Аслъэн, «Кавказ Ищхьэрэм и МРСК» акционер обществ зэІухьам и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и Іэтащхьэ Гъубжокъуэ Юрэ, «Газпром - Псыхуабэ щІыналъэ зэхуаку газ» ООО-м социальнэ мыхьэнэ зиІэ Іэнатіэхэм ядэлэжьэныкІэ и унафэщІым и къуэдзэ Федяшев Александр сымэ.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

Адыгэ бзылъхугъэ

● Псалъэжьхэр

Анэм и хабзэ, пхъум и бзыпхъэ

♦Бзылъхугъэм псищэ Іутщ.
♦Бзылъхугъэ пшэрыхь хущанэ.
♦Унэгущэр щІагъуэмэ, унагъуэм къеІуатэ.
♦Фызыфі гъэтІылъыгъэншэ хъуркъым.
♦Фызыфіыр унэщ, фыз Іейр щІыунэщ.
♦Фызыфі и Іэнэ зэтетщ.
♦Фыз бзаджэ нэпсрыгущІэщ.
♦Фыз фэрыщІ лІыгъапщІэщ.
♦Анэр нэм хуэдэщ.
♦Анэм и хабзэр, пхъум и бзыпхъэщ.
♦Анэ бгъафэрэ хъурыфэ джанэрэ.
♦Анэр нэщи, адэр лъэпкъщ.
♦Анэ шыпхъу анэ палъэщи, адэ къуэш адэ палъэщ.
♦Анэ зимыІэм гуІэр и махуэщ.
♦АнэнэпІэсрэ гупкІэ тІысыпІэрэ.
♦Дыгъэ нэпс нэхърэ анэ бгъафэ.
♦И анэр гупсэщ, и адэ псэущ (къэзыльхуахэр узыншэщ, псэущ, насып иІэщ, жыхуиІэщ).
♦И анэ еплъи, ипхъу къашэ.
♦Гуащэр гъэрмэ, мэжабэз, хъыджэбзыр дэсмэ, мэутхъуэ.
♦Дахэр пагэмэ, пуд мэхъу.
♦Шыпхъум и гур дэлъхумкІэ гъэзащ.
♦Шыпхъуншэ нэхърэ шыпхъу нэф.
♦Шыпхъуншэрэ хьэдагъэншэрэ.

● Ди псэлъэгъуахэр

Сабий хъуэпсапІэм къыхкІа ІэщІагъэ

ЦІыхум къыдалъху анэдэлъхубзэрщ ар лъэпкъым щыщ зыщІыр. Куэд елъытащ абы бзэр зэрихъуэмэм. Унагъуэм, еджапІэм, цІыхур къэзыухъуреихьхэм къалэн пыухыкІахэр бзэм и Іуэхум щагъэзащІэми, нэхъыщхьэр ар къызэрыкІ гу лъащІэм и щытыкІэрауэ къыщІэкІынщ. И гум ечэнджэщащ Выкхъэ Жаннэ и ІэщІагъэр къыщыхихым. Икіи абы щигъуэкъым. Жаннэ езыр зыщалъхуа Къамлыкъуэ къуажэм дэт курыт еджапІэ нэужьым Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым адыгэбзэмкІэ и къудамэм щІэтІысхьащ. Ар диплом плъыжькІэ кьиухащ. Иджыпсту Налшык школ-гимназие №14-м адыгэбзэмкІэ и егъэджакІуэщ. ГъащІэм лъэбакъуэ угъурлыкІэ хьыхьа пщащэр и гупсысэхэмкІэ къыддэгущашащ.

Выкхъэ Жаннэ

- Жаннэ, дауэ къыхэпха хъуа фІы дыдэу узыхуеджа ІэщІагъэр?

- Сызэрысабийрэ сфІэфІщ егъэджакІуэ Іэщ1агъэр. Си адэ шыпхъуэр псори егъэджакІуэщи, ахэр щапхъэ схуэхъуауэ си гугъэщ. Еджэкіэ, тхэкіэ щысмыщІэми адэ шыпхъум и дерсхэм сыкІуэурэ седаІуэу сыщІэст. И тхьілъхэр сехъуапсэу къэзгъэкІуасэуэрэ щыззхэстхьхьаи куэдрэ къэхъуащ. ЕджапІэ сыщыщІэтІысхьэнум нэгъуэщІ Іэщ1агъэ гуэрхэм сахэдэнуи си нэгум къыщІэзгъэхьакъым. Адыгэбзэмкіэ егъэджакІуэ сыхъун мурад быдэрт сигуми си щхьэми илъыр. Школым сыщыщІэсым адыгэбзэмкІэ олимпиадэхэм сашэрт, абыхэм япэ увыпІэхэр къыщыхсырт. Хъарзынэу седжати, гугъуехьышхуи сыхэмыту сыщІэхуащ. ФІыщІэ яхуэфащэщ си школ егъэджакІуэхэм. Абыхэм нэхъри сыдрагъэхьэхащ, фІыуэ сагъэлъэгъуащ си анэдэлъхубзэр.

- КъБКъУ-м уцеджэныр къогугъуэкІа?

- Хьэуэ. Гурэ псэкІэ къыхэпха Іэщ1агъэм ухуеджэныр къыптехьэлъэу си гугъэкъым. Гугъуехь ущыхузэз къэхъуми, абы къыпэкІуэ екъуІэныгъэм псори пщегъэгъупщэжри, къанэр гуфІэгъуэщ. Дэрэжэгъуэ къыпхалъхьэ студентхэм щІэныгъэ бгъэдалъхьэн мурадым псэкІэ ета егъэджакІуэхэми. Къыхэзгъэщынут, зи щІэныгъэкІи, дерсыр студентым зэрыбгъэдилъхьэ Іэмалэмкіи сэ щапхъэ схуэхъуащ КъБКъУ-м и профессор Бакъ Зерэ. Аращ си диплом лжэныгъэм и щІэныгъэ унафэщІу щытар. «Къэбэрдей-Шэрджэс проэзм дин Іуэхур къыззрыхэщыр» темэм селэжьащ абы и гъэсэу. ШоджэнцІыкІу Алий, КІыщокъуэ Алим, Нало Заур, Шортэн Аскэрбий, Уэхъутэ Абдулыхь сымэ я тхыгъэхэр тегъэщІапІэ сщІащ. Тхакіуэхэм я дунейм теухуауэ щІэщыгъуэ куэд къыскухэзІуихащ си лэжьыгъэм, абыхэм я творчествэм сащыхуэзащ гъащІэм махуэ къэс къытхуигъэув упщІэ куэдым. Художественнэ тхыгъэхэр щапхъэу къыскуихьуэ абыхэм я жэуапхэм я лъагъуэм сытришащ щІэныгъэ унафэщІым. Куэдым гу лъызыгъатащ, сыхуиущащ, адыгэ литературэм и фІыпІэри мыхъумыщІэу хэлъри зэхэзгъэкІыфу сригъэсащ.

- Жаннэ, иджыпсту си гугъу пщІа адыгэ тхакІуэхэм хэт къаухэбгъэщынт?

- Нало Заур. Абы и тхыгъэхэр хъопсалъэм ещхьщ, укъигъэУІэбжьу гъэщІэгъуэн гуэр хэтщ дэтхэнэми.

- Университетыр, щІэныгъэ къыщІэпхам къинэмыщІауэ, гъащІэ еджапІи пхуэхъуа?

- Университетым куэд кьысхилъхьащ. Уи зэхэщІыкІ-гупсысэм зригъэужьуэр, абы зэхъуэкІыныгъэхэр хелъхьэ хьэл-щэнми, Іуэхугъуэхэм нэгъуэщІынэкІэ уакІэлъегъэплъыжь. Къуажэ школым сыщыщІэсым сыкъэзыухъуреихьыр си классэгъуэхэм я закъуэт. КъБКъУ-м гъащІэшхуэм сыхиишащ. ЦІхьэусыгъуэ зэмылІэужьыгъуэхэмкІэ саригъашІэурэ, си гъащІэм увыпІэ ин щызыуфыда щІыху куэд сигъэщІыхуащ.

- Тыркум къиІэпхъукІыжа Едыджэ Нихьэирэ Шукранрэ я пхъурылъхуэр анэдэлъхубзэм зэрыхуебгъаджэм сыщыгъуазэщ. Дауэ зыхэпщІа Іэщ1агъэм и япэ гъэунэхуныгъэхэр?

- ИлъэсищІ ипэ бзэм хуэзгъэджэн щІэздзащ Дижанрэ Сэжанрэ. Урысыбзэ мыхъумэ, адыгэбзэкІэ къагурыІуэ щІагъуэ щыІэтэкъым. Езыхэми бзэр гугъу ехьу кьащтэрт нэхьапэхэм. Зыкъомрэ кьеэгъэпсэлъьэхэр дакьикьэм ящыгъупщэжыт е макъэхэр зэблагъэувыкІырт. Иджы я бзэр нэхъ хуэкъутащ икІи йогугъуэхэр. Зрагъэхъуліахэм сэри сыщогугфыкІ. Сэ езгъаджэ къуэдейкІэ къащтэркъым абыхэм бзэр, адэшхуэ-анэшхуэм зытрагъэчыныхьыр я анэдэлъхубзэрщ.

- ЩІэблэм анэдэлъхубзэр яІурылъу къэлпытэрэ ди нобэм?

- Къуажэ сабийхэм бзэр яІэщІэхуным ущІытегущэвыхьын щхьэусыгъуэ щыІэкъым. Ауэ къалэдэсхэм анэдэлъхубзэр Іэщ1ыб зэращІым гу лъыботэ. ЕджапІэми, уэрамми, уеблэмэ унагъуэми урысыбзэщ нэхъыбэр зэрыщІысапІэр. Ар си жагъуэщ.

- Абы хэкІыпІэ гуэр иІэу къыпщыхъуэр?

- Иджыпсту щІалэгъуалэм нэхъыбэу къагъэсэбэпыр интернетырщ. Абы къыщыхьа хъыбархэр адыгэбзэкІэ зэдзэкІамэ, анэдэлъхубзэкІэ лажьэ сайтхэр нэхъыбэу къыззэгъэпщамэ, бзэм гупыж хуащІыжыну пІэрэт жысІэу согупсыс. Щхьэпэу къызэольытэ иджыпсту видеокІэ узэплъ сабий шыпсэхэр адыгэбзэм кьрагъэтІасэ зэрыхъуар.

- Жаннэ, университетыр тху защІэкІэ къэбухыну уи гум иплъхьати, ар зэбгъэхъулІащ. Иджы сыт адэкІэ узыхущІэкъуну?

- Сабиигъуэм кьыхэсха хъуэпсапІэм иджыри сытеІэбакъым сэ. Си дипломыр япэ лъэбакъуэу аращ. ЩІэныгъэ убгъэдэлъри, диплом плъыжь дахэ уиІэри зыми щыщкьым, абыкІэ гъащІэм сэбэп ущымыхъуфынумэ. Араци, псори дяпэкІэщ

Епсэлъар **МАФІЭДЗ Мазагъуэщ.**

«Дыщэр зи Іэпэм къыпыщ» хужаІэ дахагъэ гуэр къэзыгъэщІ цІыхум. Езым и дуней къегъэщыж зи гугъу фхуэтщІыну пщащэми. Гъуазджэм и нагъыщэхэр наІуэу къызыхэщ дуней! Урысмамбэт Роза ПМНО-м Декоративно-прикладной гъуазджэхэмкІэ и къудамэм щоджэ. Гурэ псэкІэ бгъэдыхьащ Роза я Іэщ1агъэм. Ар къыщыхъуа Бахьсэн къалэ школым щыщІэса зэман лъандэрэ сурэт щыным дихьэхырт, абы къыщыззрагъэпэщ зэпеуэхэм хэтыныр зыхилъхьэ щыІэтэкъым.

Урысмамбэтым илъагъур дахагъэщ, къигъэщІыр щІэщыгъуэщ

ДЭТХЭНЭМИ и щыІэкІэ-псэукІэр, къыхих Іэщ1агъэр куэдкІэ елъытащ и сабиигъуэм щегъэжьауэ ар къэзыухъуреихь цІыхухэм, зыщІапІкІ хабзэхэм, зыхуагъасхэм. ЖыпІэ хъунущ Розэ и анэм и лъагъэр гъуэгу хуэхуауэ.

- Си анэм Іэщ1агъэ нэхъыщхьэу щы зригъэгъуэтащ. Ар журналистщ, филологщ, сурэтыщІщ. Ар и зы щхьэусыгъуэзу си гугъэщ сурэт щыным сыщІыдихьэхам. Школым нэхъыбІ дыдэу щыслъагъу дерсыр арат. Зэпеуэхэм куэдрэ сыхэтт. Ауэ абы щыгъуэ си сабий акъылымкІэ иджыри сегупсысыртэкъым Іэщ1агъэу къыхэсхьнур зыхуэдэнум. СфІэфІт, сыдихьэхырти арат сурэт щІэсщІыр. Школыр къэзухьи гъунэгъу щыхъум, Іэщ1агъэу къыхэсхьнум куэдрэ сегупсысащ, иджыпсту сызыхуеджэм сыкъэтеувыІащ - аращ си гум къыхихар. Си адэ-анэри абы щыгуфыкІащ. ЕджапІэр фІыуэ слъэгъуащ сыкъэщыщІэтІысхьа махуэм щегъэжьауэ. Ауэ иужьрей зэманхэм Іэщ1агъэм щхуэу хэлъ псори нэхъ кууу зыхэсщІэ хъуауэ кьысщохъу. Іэщ1агъэ мытыншым къыхэкІ гурыфыгъуэр зэрыІэфІыр кьызгурыІуащ.

Розэ Іэкіуэлъакіуэ хуэхъуащ сурэт щыным. Абы зрепщет цІыху цІэрыІуэхэм я сурэтхэр ищІыным. Иужьрейуэ зэлэжьахэм ящыщщ 2014 гъэм къыззраліхуэрэ зи ныбжьыр илъэси 100 ирикъуа ди тхакІэушхуэ КІыщокъуэ Алим, Британиеим и киноактер цІэрыІуэ Коннери Шон сымэ я сурэтхэр, езым ейр. ИщІын фІэфІщ щапхъэу къилъытэ и егъэджакІуэхэм я сурэтхэри.

- Зы сурэтыр зэ тІысыгъуэм - сыхьэт зытІущ нэхъ тезмыгъэкІуадэу щысщІи, ныкъуэщІу ззэгъэтІылъэкІрэ нэхъ иужькІэ къэсщтэжурэ сыщелэжьи щыІэщ, - жеІэ пщащэм.

- Мы гъэр Іуэхугъуэ дахэхэмкІэ гъэнщІауэ ящыкъуІэкІащ. Лъэпкъ музейм студентхэм ящІа сурэтхэм я гъэлъэгъуэныгъэ гъэщІэгъэун щекІуэкІащ. Ар Іыхьищу гуэшат: сурэт щыныр, графикэр, скульптурэр. Сэри нэхъ къызэхъулІауэ къэслъытэ си лэжьыгъэхэр абы хэтащ: сурэту щы, графикэмрэ скульптурэмкІэ зырыз. «ДизайнымкІэ колледжым» щыІащ дизайнер ныбжьыщІэхэм я «Стильный акцент» зэпеуэ. Абыи си лэжьыгъэ щызэгъэлъэгъуащ. Мы гъэр къыскуэгъурльуэ, къыскуэгуапэу йокІуэкІ...

Розэ зыхуеджэ Іэщ1агъэм дезыгъэхьэхэм ящыщ ІуэхугъуэщІ лъэпкъ щхьэкІэзэм и щхэу гуэркэр къызэрищІэри.

- Куэд щІакъым дыщэ ІуданэкІэ хэддыкІыу зэрыщІэддзэрэ. Абыи егъэлеяуэ сыдехьэх. ЕджапІэр къыщыдухкІэ дгъэззэщІэну диплом лэжьыгъэри лъэпкъ жыпхъэм итынущ: бзылъхугъэ е цІыхухъу лъэпкъ фащэ ддынущ. Си Іэщ1агъэм лъэпкъ Іуэхур къыхэщу зэрыщытым зы гурыщэ Іэфі гуэр си гум кьрелъхьэ. Хабзэм, щэнхабзэм гъунэгъу сыхуещІ, апщІондэхункІи нэгъуэщІ зы лъэпкъми имыІэ ди хабзэ дахэхэм срогушхуэ. Псалъэм папщІэ, нэхъыжьымрэ нэхъыщІэмрэ яку дэлъ зэхущытыкІэм акъыл жанагъыу хэлъыр сыт хуэдиз! СегъэгуфІэ адыгэ щІалэгъуалэм лъэпкъ фащэм и пщІэр къаІэтыжу гу лъызотэри. Куэдым ирагъэд, махуэшхуэхэм ирокІуэ, иропагэ. Пэжщ, махуэ кьэс зыщыбгъагъыну гугъуэхуныщ адыгэ фащэр. Махуэшхуэ фащэу абы кьыпхэхьун щыІэкъым.

Сурэт щІыныр, щыгъын дахэхэр дыныр зи Іэщ1агъэ пщащэ Іэкіуэлъакіуэм и хъуэпсапІэри и мурадхэри гуапэщ.

- Иджыпсту сиІэр «студент хъуэпсапІэщ» - сыхуейщ диплом плъыжькІэ еджапІэр къэзухьну икІи ар мурад быдэу си гум илъщ. ИужькІэ злэжьныхэм сытепсэлъыхьыну иджыпсту пасэу кьыщІэкІынущ, ауэ сохъуапсэ сурэт щІынымкІэ салон къызэІусхыну, си лэжьыгъэхэр згъэлъагъуэ кьудей мыхъуу, абыхэм ятеуха тхыгъэ кІэщІэри дыщІызгъужурэ си Іэдакъэщ1экІэхэр гъуэгу тезгъэувэну. Дэнри сфІэфІ дыдэщ. Си щыгъынхэм сэ здыжауэ куэд яхэтщ, си анэм, си шыпхъуэхэм саХуодэ. Уеблэмэ сурэт щІынымрэ дэмырэ дэтхэнэр нэхъ спэгъунэгъуу пІэрэ жысІэуи согупсыс, - жеІэ Іэщ1агъэ дахэм дихьэха пщащэм.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

Мыпхуэдэ фащэхэр Розэ едыф.

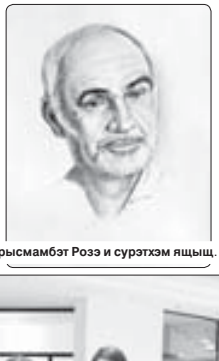

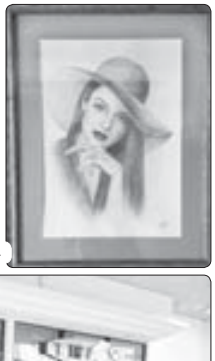
Урысмамбэт Розэ и сурэтхэм ящыщ.

Розэрэ (я кум дэтщ) абы и ныбжьэгъуэхэмрэ щхьэж ида бостейхэр ягъэлъагъуэ.

● Спорт хъыбархэр

Нэщанэ

Школакіуэхэм я зэфІэкІ

Урысей ДОСААФ-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм и нэщанэуапІэ-спорт клубу Налшык къалэ дэтым щекІуэкІащ нэщанэ еунымкІэ республикэм и щыхьэрым пашэныгъэр къыщыхьыныкІэ школакІуэ нэхъыжьхэм я зэхьэзэхуэ.

ДОСААФ-м и Налшык къудамэмрэ Егъэджэныгъэмкіэ къалэ департаментымрэ къызэрагъэпэща зэпеуэр ирагъэкІуэкІащ зыуэ щыт МВ-1 упражненэмкІэ урысейпсо программэм икъ иткІэ. Республикэм и щыхьэрым и школакІуэхэм МВ-2 Іэщэмкіэ нэщанэр метр 50-кІэ Іухауэ зэфІэкІ щагъэлъэгъуащ.

Командэ зэпеуэм щытекІуащ очкои 116-рэ зыІэрызыгъэхьа курыт еджапІэ №28-м и школакІуэхэр, етІуанэ увыпІэр кьэхьащ школ №18-м щыщхэм, еджапІэ №13-р ещанэ хъуащ.

Щхьэзакъуэ зэхьэзэхуэм псом нэхърэ нэхъ Іэрыхуэу щыщІэкІащ курыт еджапІэ №26-м и школакІуэ Уэтэр Албэч, Губэшы Тембулэт (школ №23), етІуанэ увыпІэр къихьащ, курыт еджапІэ №28-м щыщ Бэлагъы Мурат ещанэщ.

Алыдж-урым бэнэкІэ

Етіуанэ, ещанэ увыпІэхэр

Нижегородскэ областым и Бор къалэм щекІуэкІащ а щІыналъэм спорт бэнэкІэр къыщыззэщІэнэща Серебряков Алексей алыдж-урым бэнэкІэмкІэ и фэеплъ урысейпсо зэхьэзэхуэ.

Утыкум щызэпеуахэм яхэтащ Іуащхьэмахуэ щІыналъэм и спорт школым и гъэсэнхэу Локьвевэ Муратрэ Жамболэтрэ. Ялэм етІуанэ увыпІэр кьихьащ, етІуанэр ещанэ хъуащ.

Бэнакіуэхэр и гъэсэнщ Урысейм щІыхь зиІэ и тренер Локьвев Юрий.

ТЕРКЪУЛ Мурат.

Атлетикэ псынщІэ

Иджы см 191-рэ

Франджым и Обон къалэм щекІуэкІа лъагэу дэлъеинымкІэ дунейпсо зэхьэзэхуэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыхьыр щиІэтащ икІи щытекІуащ Кучинэ Марие.

Габрилян Геннадий и гъэсэныр сантиметри 191-м пэлъэщри, секторым и закъуэ кьинат. ТекІуэныгъэр зыІэрызыгъэхьа Марие см 195-м зрипщытат, арщхьэкІэ кьеэхулІакъым.

Шахматхэр

Гроссмейстерым къыкІэрыхуркъым

Республикэ чемпионатым куэдрэ бжьыпэр щызыубыда, шахматэмкІэ цІэрыІуэ Къармэ Мажмудин «Moscow Open» ветеранхэм я турнирым ехъулІэныгъэ щызыІэригъэхьащ.

Къармэм очкои 9-м щыщу 7-р зыІэригъэхьащ. Зы очко ныкъуэкІэ ар къыкІэрыхуащ гроссмейстер Драгомарецкий Евгений.

УЭРДОКЪУЭ Азэмэт.

● КъБР-м щыІэ МВД-м къет

ЩІалэщІэр мэдыгъуэ

Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэ щыІэм зыкъыхуигъэзащ ирахужьа «Лада - Приора» автомашинэр зей цІыхубзым. ЯмыщІыхум ар щызыІэригъэхьащ щагъэува Къэбэрдей уэрамым тет автомашинэ тхьэщІыпІэм деж.

Къэлъыхъуэныгъэхэр щрагъэкІуэкІым щІэпхъаджагъэр зылэжьар яубыдащ. Ар илъэс 19 зи ныбжь, зэрыдыгъуам кьыхэкІыу нэхъапэми суд зытращІыхьа кьалэдэсырщ.

Зейм Іэрохьэж

Къэбэрдей-Балъкъэрым и еджапІэ нэхъыщхьэхэм ящыщ зым и общежитым жьып телефон зэрыщадыгъуар сэтей къащІащ.

Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэ щыІэм зыхуэзыгъэза республикэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм ящыщ зым и студенткэм зэрыжиІамкІэ, щеджэ институтым и общежитым и пэшым сТолыщхьэм телъ сом мин 15 и уасэ и телефоныр текІуэдыкІат.

Ар къыщыхъуа щІыпІэм кьэкІуа полицэм и лэжьакІуэхэм а щІэпхъаджащІэр яубыдащ. Ар Іуащхьэмахуэ щІыналъэм щыпсэу, илъэс 19 зи ныбжь студенткэрщ.

Шэч зыхуащІым илъэкъмкІэ зиумысыжащ. Ядыгъуар къытрахыжри зейм Іэрагъэхьэжащ.

ЩІалитІ къапэщІохуэ

Къалъыхъуэ цІыхуитІ Къэбэрдей-Балъкъэрым и полицейхэм «Малка», «Таллин» постхэм щаубыдащ.

«Малка» федеральнэ къэпщытакІуэ-блэкІыпІэ пунктым къалэныр щезыхьэкІ полицэм и лэжьакІуэхэм Къэрэшей-Шэрджэсым щыпсэу илъэс 34-рэ зи ныбжь цІыхухъум и дэфтэрхэр къыщапщытэм, яубзыхуащ щІэпхъаджагъэ илэжьауэ хуагъэфащэу ар УФ-м Наркотикэм кІэлъыплъыныкІэ и федеральнэ кулыкъым и Іуэхущ1апІэу КъШР-м щІэзым къызэрилъыхъуэр.

А махуэ дыдэм «Таллин» постым гъэсэныгъэ ящІыгъуэ зыІащ ВАЗ-2107 автомашинэр. Абы и пассажирыр - илъэс 26-рэ и ныбжьу Осетие Ищхьэрэ-Аланием и Пригороднэ районым щыпсэур - Сочэ къалэм нэгъуэщІым и мылъку къыщидигъуауэ шэч хуащІу къалъхьуэрт.

ЩІалитІыр яубыдащ, къэлъыхъуэныгъэр зи жэрдэмхэр ящІыгъуу Іуэхур зэхагъэкІ.

Налшыкдэс нэпсей

Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэ щыІэм мазаем и 9-м зыхуигъэзащ республикэм и щыхьэрым дэт бытовой техникэ щащэ тыкуэнэхэм ящыщ зым и унафэщІым. Абы зэрыжиІамкІэ, ямыщІыхьэм сом 2 178-рэ и уасэ Wi-Fiроутер тыкуэным щидыгъуакІащ.

Къэлъыхъуэныгъэхэр щрагъэкІуэкІым дыгъуакІуэр яубыдащ. Ар нэхъапэм суд зытращІыхьауэ щыта илъэс 31-рэ зи ныбжь налшыкдэсырщ.

Ядыгъуар къытрахыжащ, уголовнэ Іуэху къаІэтащ.

ДыщэхэкІхэри игу ирохь

Тэрч районым полицейхэм сэтей къыщащІащ дыщэхэкІхэр зыдыгъуар.

Урысей МВД-м Тэрч щІыналъэм и къудамэм и лэжьакІуэхэм къэлъыхъуэныгъэхэр щрагъэкІуэкІым зи ныбжь хэкІуэта цІыхубзым едыгъуар кьахутащ. Ар илъэс 16 хъууэ Краснодарскэкъуажэм щыпсэу цІыхубзырщ.

ЗэраубзыхуамкІэ, хъыджэбзыр Опытнэ станицэм щыІэ фэтэрым щІыхьэри сом мин 200 и уасэ дыщэхэкІхэр зыдэлъ, сом 3 500-рэ и уасэ цІыхубз сумкэ кьыщидигъуакІащ.

БзаджащІэм зиумысыжащ. Уголовнэ Іуэху къэІэтыным хопльэ.

Къэрал кІуэцІ Іуэхухэмкіэ министерствэу КъБР-м щыІэм и пресс-Іуэхущ1апІэ.

Щхьэхынэ

Гъэсэныгъэ хъыбар

Зы къуажэ гуэрым унагъуэ гуэр щыпсэуэт, зыхущыщІэ мы дунейм темыту. Щыхь куІрэ фо цІынэрэ яшхырт, ящыгъыр шылэрэ данэрэт. Я мэлыр хъушэт, я шыр гуартэрт, я быдымыр Іуэм кьикІын шэджагъуэ хъуху яухыртэкъым. Я гуныкъуэгъуэр зыт: зы щІалэ цІыкІу закъуэ яІэти, узижагъуэну щхьэхынэт. Апхуэдизкіэ щхьэхынэти, тхьэмахуэм зэитхьэщу арат.

Зы жэщ гуэрым ЩхьэхынІэ зыщІэлъ пэшым фаджэладжэ дыдэу хуэпауэ зы фызыжь кьыщІыхьащ. Ар ЩхьэхынІэ щхьэщыхьэри, жриІащ:

- Тэдж.

- Щыгугъи щыт абдеж, - хущъащ ЩхьэхынІэ. - Сыбгъэтэджынумэ, Іэплі экІэ сыкъащтэ.

Фызыжьыр башкІэ ину унэ лъэгум теуэри, дунейр зэуэ къэкІэрэхьуащ. КъэкІэрахьуэри, ЩхьэхынІэ напІэзыпІэм пэшышхуэ нэщІ гуэрым кьыщІэхутащ, мывэ упса щІыІэм телъу, щІагъщІэлъ фІэкІа щымыгъуэу.

- Ей-й! - кІиящ ЩхьэхынІэ. - ЩІыІэм сес, зыгуэр къыстефпІэ!

Арщхьэкіэ пэшыр щымщ. ЩхьэхынІэ аргуэру кІиящ. ИтІанэ абы фызыжьым и макъ хъыдзэхиащ:

- Мор хьэкущ. КІапсэ сенэм щІолъщ. Мэзыр гъунэгъущ. Пхъэ къэхьи, мафІэ ищІэ.

- Мы уэлбанэшхуэми? - мэгъыпанэ ЩхьэхынІэ.

- Мыуэлбанэтэмэ, унэр мыщІыІэтэмэ, мафІэ сыткІэ ухуейт?

ЩхьэхынІэ кІапсэ къищтэри, гъынанэуэрэ щІэкІащ. Унэм зэрыщІэбэкъуІкІыу уэшхым щигъэтащ, дыгъэр гуфІэжу къыкъуэкІыжащ, мэзыр къэпсэужащ. А псори игъэщІагъуэурэ �щхьэхынІэ мэзым щІыхьащ: «Уа, ей, мэзыр мыпхуэдизу дахэу хэт и гугъэнт!» - йогупсыс ар, игъащІэм мыпхуэдэ дахагъэ зымылъэгъуар.

Зэуэ ЩхьэхынІэ и щхьэщыгум къуаргъым и макъ къыщыІуащ:

- Къэрр-р, къэрр-р... Къэрабгъэ солъагъу.

Къуаргъым къанжэр кьыпІэджэжащ:

- КІа-кІа-кІапсэ иІыгъщ. Феплъыт, шынауэ мэкІэзыз.

- Кыш, щхьэгъавэхэ, - кьыкъуэкІащ Мыщэр. Абы ЩхьэхынІэ зыкъыхуегъаз: - Уемыдаіуэ абыхэм. Махуэ псом жыгыщхьэм тесэщ, ящІэн ямыгъэзту... ИІэ, уэри ущымыт, пхъэ гъур къэщыпи, пхуэхьынум хуэдизэ сэ пхуэзкІуэщІыспэнщ...

ЩхьэхынІэ жеІэ: - «Дэнэ сэ пхъэ гъур къызидисхыр? Мы жыг абрагъуэхэм сапэлъэщыныкъым».

- Іэгъу-гъу, - зригъэзыхащ Мыщэм. - Мыр пхъэхъэ? Мыр-щэ? Мыбы нэхъ пхъэфІ дэнэ къыпхын. Ешыр гъурмэ, жыгеймэ, хьэкум зэриплъхьэу, дэп жьэражьэ хъунущ.

ЩхьэхынІэ ильаГурт ар, ауэ зыхуегъэзыхыртэкъым, и ныбэр зэран къыхуэхъурт. Сытми, Іыхьсыхьышхуэ жиІэурэ, пхъэ Іэплі эк ыщыпащ. ПщІэнтІэпсыр ирикъуэкІыу, жыг пІьабжьэм зыщцІэпсэхуну етІысэха къудейуэ, Мыщэр кьеджащ:

- Къакіуэ, мыр уи Іэплі эм пхуислъхьэнщи, кІуэж.

Пхъэр щытрилъхьэм, ЩхьэхынІэ вырвырву пэкІэ щІихуащ.

- Ау-уей, уи инагъым хуэдизу уи къарууншагъщ, - ауан кьыщІащ Мыщэм. - Пхъэр ныптесІхьа нэужь, занщІэу уемыжьэ, хьэлъэм зегъаси, итІанэ хуэмурэ бакъуэ...

ЩхьэхынІэ етІуанэ махуэм пхъэ Іэплі ті кьиХ хьущ. Псы кІэхьын, пэш кІэпхъэнкІын, мафІэ щІын, пщэфІэн жьыхуэІэхэм хуэмурэ зригъэзащ.

Фызыжьым деж зэрыщыІэрэ илъэситІ нэблэгъауэ, махуэ гуэрым ар абы кьеджащ. Ар пщІантІэкум итт, шы дэгъуэ Іумпі эк ІэкІэ иІыгъщу:

- Иджы уэ зыми ущхьэхынэу кьыбжиІэфынукъым. Зэи зыщумыІэгъупщэ - лэжьыгъэр зэран зыхуэхъуа щыІэкъым. КІуэж, тІасэ, уи адэ-анэм деж. КІуэж, иКІи уигу игъэлъ: лэжьыгъэм, уи пщІэнтІэпс хьэлэлым кьыпэкІуам нэхърэ нэхъыфІ щыІэкъым...

ШЭДЖЫХЬЭЩІЭ Хьэмыщэ.

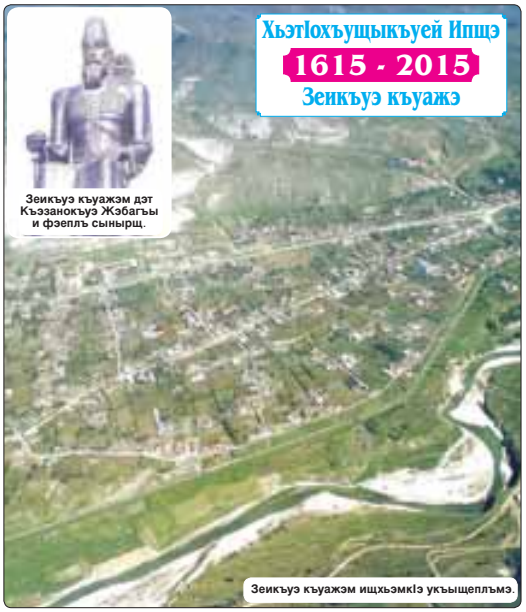

Зеикъуэ къуажэм дэт Къзэанокъуэ Жэбагъы и фэеплъ сыныщ.

Зеикъуэ къуажэм ищхьэмкІэ укъыщеплъмэ.

● ЖыІэгъуэхэр

Щэху цІыкІуу псалъэ

■Мурадым Іэр техуэмэ... лъэр щІоху!
■Лъабжьэмрэ щхьэкІэмрэ зэбладзмэ, тІури мэгъу.
■Зэгуэр яІэщІэмыгъупщыкІрэ ягу ихужьыпэрэ щыІэкъым.
■Закъуэныгъэр махуэшхуэхэм нэхъ зыхьибощІэ.
■Дзыгъуэрэ пэт бгъу зэрогъэхъу.
■Быдэу гъэтІылъам улъыхъуэурэ, ягъэпщкІуар къыкъуоху.
■Іэпкъпъэпкъ нЫкъуэбжьыуэр псэм и гъэрщ.
■Уаэрыщыгугъар нэхъыфІу е нэхъ икІэу къыщІидзмэ, зэхэщІыкІкІэ ухелъафэ.
■Зэ зыхуумыщІэжыфа нэхърэ, зыри зыхуумыщІэхха.
■Псоми уэзхахыну ухуеймэ, щэху цІыкІуу псалъэ.
■ПІащІэгъуэм пщигъэгъупщэр, гъуэгу теуви къэпщІэжьынщ.
■ФІыр щыхуалэм, Іейр щогъагъэ.
■Іэпкъпъэпкъ пщІыкІутІ уиІэрэ уимыІэрэ къомыузу пщІэнукъым.
■Иэзэпщ ІыжкІи уигу фІы зэрыхъун жэуап бгъуэгъэ?
■Учэнджащэ хуэдэу ящІэнкІ.
■Лъэужь Іей нэхърэ лъэужьынщэ.
■ФІым хуэдэгу тхьэкІымэр бзэгу хуэгъэкІащ.

БЕЙТЫГЪУЭН Сэфарбий.

● Псалъэжьхъэр

Благъэ жыжьэ нэхърэ гъунэгъуфІ

♦Хьэ мыбанэ унэ гъэунэхъущ.
♦ЦІыхубз зыщІэмыс унэр сабафэщ.
♦ЩхьэЖ хуэфащэ и щауэгъущ.
♦Адэ ухъухункІэ адэр зыхуэдэр пщІэркъым.
♦Благъэ жыжьэ нэхърэ гъунэгъуфІ.
♦Гъунэгъуфі - къуэшыфІ пэлъытэщ.
♦Дыщ мэжаджэ Іэфіщ.
♦Зи дзэлыфэ къыпхуэзыІТ псори ныбжьэгъукъым.

● Лъэпкъ шхыныгъуэхэр

Лэпс зэщІэт, мэлыл гъэгъупцІа, нартыху цІывынэ хэлъу

Лы гъэгъупцІар яупщІатэ г 25 - 30 хъуэрэз, псы хуабэкІэ ятхьэщІ, шыуаным иралъхьэри, псы щІыІэ щІакІэ. МафІэ иным тету зэ къытрагъэкъуалъэ, тхъурымбэр къытрахыурэ. МафІэр цІыкІу ящІ, шыуаныщхьэр трапІэри, хьэзыр хъуху ягъавэ, тхъурымбэр зззэмызэ къытрахыурэ. Лы вар лэпсым кьыхэри, ихэкъущыкъу гуэрым иралъхьэ, лэпс тІэкІу щІакІэри, и щхьэр тепІауэ пэшхьэкубгъум трагъэтщ.

Лэпсыр яз, шыуан къабзэм иракІэжри, зэ къытрагъэкъуалъэ. Абы нартыху кьэлІамэ цІывынэ халъхьэри, зэлащІэурэ хьэзыр хъуху ягъавэ. Хьэзыр хъуа цІывынэр лэпсым и щхьэм къыдокІеик. Іэнэм щытрагъэувэкІэ, фалъэ куум лы гъэва тыкъыр цІыкІухэр иракІутэ, и щхьэм хьэлІамэ щІывынэ пщІырыр тракІутэри, лэпскІэ щІа бжьыныху шыпс щІакІэ. Ар псори зэлащІэж. Пщтыру яшх. Зыри дашхыркъым.

Халъхьэхэр
(цІыхуит1 Іыхьэ):
мэлыл гъэгъупцІауэ - г 200
лыр зэрагъэвэну псыуэ - г 1000

Нартыху цІывынэм халъхьэхэр:
нартыху хьэжьыгъэу - г 100
гуэдз хьэжьыгъэу - г 20
шыгъуу, псыуэ - узыхуейм хуэдиз.

Бжьыныху шыпсым:
Бжьыныху укъэбзауэ - г 20
Лэпсу - г 100
Шыгъуу, шыбжийуэ - узыхуейм хуэдиз.

«Адыгэ шхыныгъуэхэр» тхылъым къитхьжащ.

● Хъуэхъуэр

Дугулыбгъуей къуажэм щыпсэу зэтІолъхуэныкъуэхэу Къуэдзокъуэхэ Ранетэрэ Анетэрэ я махуэ лъапІэмкІэ сохъуэхъу

Фи узыншагъэр быдэу, фи дэрэжэгъуэм, беягъэм хэхъуэ зэпыту, гуфІэгъуэр фи куэду, нэщхьеягъуэр къыфпекІуэкІыу, фи гуэм илъэр кьывэхъуэлІэу, фи Іыхьлыхэр фи пщІэмрэ щІыхьымрэ иригушхуэу, гъащІэ дахэрэ насып инкІэ Тхьэр зыхуэупсахэм яцыщ пщащэ Тхьэм фищІ.

ПЩЫХЬЭЩІЭ Хьэмзэт.

Лэскэн щІыналъэм хыхьэ Хьэтуей къуажэм щыпсэу Къанло Алмирэ Артур и пхъум и ныбжьыр илъэси 8 зэрырикъумкІэ дохъуэхъу

Фіыуэ тлъагъу ди пщащэм уи дунейр дахэрэ узынщагъэр уиІэу, Іуащъхьэмахуэ мылыІтъэ уардэм хуэдэу уи нэмысыр лъагэрэ уи псэр кьабзэу, гуфІэгъуэмрэ дэрэжэгъуэмрэ уи Іэпэгъуу, уи щэнымрэ акъылымрэ санахуэфэр хуэІэту, уи зэфІэкІым дригушхуэу, ем упэщІэрэ фІым уху упабгъэу гъащІэ дахэ уиІэну Тхьэм жиІэ.

Уи анэшхуэ Замирэ, уи адэ-анэр, Амир, Айдэмыр, Алинэ, Аидэ, Аланэ.

● ГушыІэ

Уэ угубзыгъэмэ, къэгъуэтыж иджы

Тхьэмыщкіэ гуэр езыхужьауэ кІэлъыжэ бейр щилъагъум, Хъуэжэ кхъуэщын цІыкІур кьыщтэри, кІэлъыджэу щІэпхъуащ. Бежьыр къэувыІэри:

- Сыт ущІэкІийр? Узыхуейр сыт? - жиІащ.

- Ей, зиусхьэн, махъсымэфІ дыдэу мыбы из сиІамэ, уезгъэфэнут, - жриІащ.

КъигъэувыІар къеплъщ, къеплъри:

- Къыпхуэт щымыІэу уделэщ, - кьыжриІащ.

- АтІэ уэ унэхъ губзыгъэмэ, къэгъуэтыж иджы а епхужьар, - жиІэурэ и пщІантІэм дыхьэжащ Хъуэжэ.

ЖЫЛАУ Нурбий.

Псалъэзэблэдз

ЕкІуэкІыу: 2. Гу шэрхъым щыщ Іыхьэ. 5. ИгъуэгуІ нэмысу дунейм къытехьа сабий. 7. Адыгэр игъащІэ пьандарэ зэпэжь гъавэ. 10. Щы къиуда. 11. Пасэрей Іэщэ зэрыпыджэ. 12. Къущхьэхъу хъуплэжэр гъэмахуэм ... уэр къыщащ щІыпІэщ. 13. Пшынауэ цІэрыІуэ, РСФСР-м щІыхь зиІэ и артист. 16. Ди ... щІалэр еджапІэ ищхьэм щІэтІысхьащ. 17. Къэнжал хьэку цІыкІу. 18. ШкІэ мэжэлІам и ... макъ хъІуащ. 20. Пхъэщхьэмыщхьэ. 21. Вакъэдыж Іэмэпсымэ. 23. ... и губжь кхъуэм щехьэ. 25. Жыг ... е джэдыкІэ... . 26. Губгъуэм лажьэу итым жраІэ хабзэщ: « ... апщий!». 27. ЛІыжьым щІалэр иущий хабзэщ: « ... жегъэІэ!». 28. Унэгуащэ, бзыльхъугъэ. 29. Бжэ-щхьэгъубжэм щахуэ. 32. Хамэ унагъуэм ирагъэпІ щІалэ цІыкІу. 34. Уафэм къех мыл тыкъыр цІыкІу. 35. Бын. 37. Фадэ гуащІэ. 39. ... и жапІэр езым кьеГъуэтыж. 41. Псалъэр пычыгъуитІ мэхъу. Ялэр - Іащ цІыкІу, етІуанэр - Жэмтхьэлэ щалъхуа адыгэ генерал. ПычыгъуитІыр зэщІыгъумэ (аращ къэфщІэн хуейр) - ди щІыпІэм Гъатхэм пасэу къэлъэтэж къуалэбзу. 44. Дыджыр абы ирагъэщхь. 45. Псыщхьэ тещтыкІа. 46. Зеиншэ. 47. Пхъэщхьэмыщхьэ тКІыбжь плъыжь цІыкІу. 48. Пкъы зимыІэ, зэкІэщІэж гуэр. 49. Хьэ лъакъуэрэ ... лъакъуэрэ зыубыда щыІэкъым.

Къехьу: 1. Муслъымэн лъэпкъышхуэ. 3. Дунейпсо Адыгэ Хасэм и тхьэмадэу щыта, Къэбэрдей-Балъкъэрым гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и унафэщІ. 4. Зи нэхэм фІыуэ ямылъагъу. 5. « ... жащ» - Молэ Владимирэ Джадгъэф Борисрэ яуса уэрэд щІэрыІуэ. 6. Къэкіыгъэр щІым зэрыхэт Іыхьэ. 8. Къэбэрдей-Балкъэр Музтеатрым и уэрэджыІакІуэ, Урысей Федерацэм щІыхь зиІэ и артист ... Алий. 9. ЦІыхубз пшэрыхь ... . 14. КъэзышагъащІэ щІалэ. 15. Ерыскъы нэхъ лъапІэ дыдэу адыгэм ибжыр. 19. НэгъуэщІым фІы къехъулІэмэ зи нэм бжэгъуу щІэуэ. 21. Мэкъу ... . 22. Нартхэм я ялэ гъуКІэр. 23. Хьэлу, мэжаджэ, чыржьн, ... 24. ІапІэзыпІэ. 30. Псы мыкуу. 31. Зи ... исым и уэрэд жаІэ хабзэщ нэхъыбэм. 33. ЩоджэнщІыкІу Алий и цІэр зезыхъэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и джэгуакІуэ, Урысей Федерацэм щІыхь зиІэ и артист. 36. Георгиевск къалэм зэрихьэ адыгэцІэр. 38. Егъэлеяуэ нэпсей. 40. Дзэм къулыкъу щызыщІэ щІалэщІэ. 41. Фіы зигу имылъ щІыху. 42. ЛІыжьым и ныбжьэгъум зыхуеГъэщІагъуэ: «Си нысэр ... зытетым я нэхъ дахэщ иКІи хьэл-щэныфІэщ». 43. Къэрэгъул, плъыр, ...

Зэхэзылъхьар **МЫЗ Ахьмэдщ.**

Мазаем и 7-м ди газетым тета псалъэзэблэдзым и жэуапхэр:

ЕкІуэкІыу: 3. Мэлыфэ. 5. Дуней. 7. Хьэмэм. 8. Шхэпс. 11. Сом. 13. Сыр. 14. Гъудэ. 15. Гъуэгу. 17. Тут. 18. УпщІэ. 20. Хьурмэ. 22. Сымаджэр. 23. Чынт. 25. Балэ. 26. Хьушэ. 27. Шыр. 29. Ялэ. 31. Афэ. 34. Лал. 35. Щыбын. 37. Лъэуей. 39. Къандзэгу. 40. Аргъынэ.

Къехьу: 1. Алим. 2. Тебэ. 4. Фомрэ. 6. Ушхэ. 7. Хьэсэ. 9. Сурэ. 10. Абдулатипов. 12. Мыгъуэ. 13. Сытхъу. 16. Гурышэ. 17. Тхьэгъуш. 19. Пхъы. 21. Мэл. 24. Тхъугъэ. 25. Брул. 28. Даущ. 30. Къулей. 32. Къанжэ. 33. Фэлъыр. 36. Банэ. 38. Убых.

● Прозэу тха усэхэр

Дыгъэ бзий Іуданэкіэ

- Къажэ, си псэ, къажэ, си деж къэкІуэж! - сабий пцІанэ цІыкІум кІэлъоІэбэ цІыхубзышхуэ, жыгым хуэдэу дахэу.

Сабийр къажэркъым икІи къэкІуэжыркъым - ауи кІеплъыхьэркъым. Жьым ирихьэжьа пхъэупсакуэ нэхьей, пкІатэ-лъатэу, зэ зы лъэныкъуэмкІэ, зэми адреймкІэ трИуантІэу, тенджызым хуожэ.

- Ей, си щІалэ цІыкІу, зэ къэувыІэ, псым сэ ухэсшэнщ.

ЩІалэ цІыкІур мажэ.

Гулъ шыр хуэдизу фІэкІа мыхъу лъэбжьанэ цІыкІухэм дыгъэр тоцІуукІ.

Сабий эекІуагъащІэм и лъакъуэ цІыкІуитІыр маститІ хуэдизу, дыгъэ бзийр Іуданэу ильэфауэ. Зы лъэбакъуэр.

ТІу.

Щы.

Зы лъэбакъуэр - зы мастэнщ.

Уафэ къащхъуэмрэ щІы щхьэфэмрэ сабийм зэрелуІ дыгъэ бзий Іуданэкіэ.

ХьэщІэм и чэнджэщ

Илъэсибгъум ит Маринэ унэ лъэгу кьилъэсми, пэшыр зэлъыІуихми, тхьилъ еджэми, - сыт ищІэми дзапэ уэрэд тІэкІу жиІэ и хабзэт. Маринэ и уэрэд жьІэкІэр унэм щІэсхэм ягу ирихьыртэкъыми, махуэ псом зэхэпхыр зыт: «Маринэ, бэяу! Бэяу, Маринэ!»

ХьэщІэ къахуэкІуат зэгуэр унагъуэми, гу лъитэщ абыи, щІэупщІащ:

- Уа, мы Маринэ щхьэ Іуэху фщІырэ?

- Іэмал хуэдгъэтыркъым, уэрэд тфІыжеІэ; жиІэфми зыгуэртэкъэ, джэду гурым фІэкІа пщІэнкъым.

- И гугъу фымыщІу зэ феплъыт, - жи хьэщІэм. - Ар щІэгурымыр фыпэроуэри аращ. Уэрэд жызыІэ щІыхум кьыпэрыуэ щымыІэу, и псэр хуиту, и гур утІыпщауэ щытын хуейщ. ИтІанэщ абы и макъыр кьыщиутІыпщынри.

КЪЭЖЭР Хьэмид.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

Редколлегием хэтхэр

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **ЖъэкІэмыхъу Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Къардэн Маритэ, НэщІэпыджэ Замирэ, Хьэжыкъарэ Алик, �щхьэщэмыщІ Изэ.**

Езыгъэтхахэр

«Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; кьуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ - 42-57-59; щнхабзэмкІэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьумэ Іуэхущ1апІэхэм ядэлжьэныкъуэ - 42-60-53; хъыбарыщІэхэмкІэ, спортымрэ письмохэмкІэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Іуэхущ1апІэм -42-26-41; суэрэтехым - 42-75-78.

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дышэкі Соня, редактору Табыщ Динарэ, корректорхэу Афэ Тамарэ *(1,2 3-нэ нап.),* ПхытІыкІ Азэмэт *(3, 4, 5-нэ нап.), корректорхэм я дэІэныкъуэгъу* Мырзэкъан ФатІимэ. *КомпьютеркІэ газетым и тепІэр ящІащ* Доп Маринэ, Ныр Сандэ, Щомахуэ Марианнэ, Мэлбакъуэ Анжелэ, *суэрэтхэм елэжьар* Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 ● Тираж 4.248 ● Заказ №250

Газетыр 1994 гъэм мэкъуауэгъуэм и 14-м Печатным и хуитныгъэр хъумэныкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ Іуэхущ1апІэм №Н-0065-м щІэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдокІ.

«Тетраграф» ООО-м щытрадзащ.
КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 33